

HZ.MEVLÂNÂ DERGÂHI İLE İLGİLİ VAKIF VE VAKFİYELER

Dr.İbrahim ATEŞ
Vakıflar Genel Müdürlüğü
Kültür ve Tescil Dairesi Başkanı

Vakıf yoluyla var edilip ülke ve insanlığın hizmetine sunulan tarihî müesseselerin bir türü de tekke, zâviye ve dergâh gibi manevî mekânlardır. Tasavvufî terbiye ve ahlâkî eğitim ile müntesiplerinin tekâmüle ermesine imkân sağlayan bu mekânlar, vakıf yoluyla kurulan ve memleketimizin hemen her yerinde bulunan milli mirâsımızdır. Zikir ve fikir ehlinin yer aldığı, ilim ve hikmetin yayıldığı, irfan ve ihlâsın sayıldığı bu müstesnâ mekânlar, varlıklarını vatan ve vatandaşlarına armağan eden yüce ruhlu insanların Allah rızası için kurdukları vakıflarla meydana getirilen milli mefâhirimizdir. Vakıf anlayışının ihtivâ ettiği Allah rızası, insan sevgisi ve hayır duygusu gibi İslâmî esasların işlenip güçlendiği önemli eğitim merkezlerinden olan bu yerler, yurdumuzda yaygın ve milletimizde saygın olan yüce müesseselerdir. Âriflerin otağı, âbidlerin yatağı olan bu müesseseler, âsileri arındıran ve âcizleri barındıran irfân ve iz'ân yuvalarıdır. Muhtelif tarikat türleri ile müteaddid mânâ mihmândarlarına izâfe edilen bu müesseselerin başında kuşkusuz Hz. Mevlânâ Dergâhi ile Mevlevihâneler gelmektedir.

İlkelerini İslâmdan, ışığını îmândan ve gıdasını Kur'an'dan alan Hz. Mevlânâ'nın oluşturduğu ekol ve açtığı çığır, düşüncelerini duyan, çağrısına uyan ve yoluna baş koyan derviş, dost ve sempatizanlarının ilgi, ihtiram, ihtimam ve insicâmları ile dalga dalga yayılarak dünyanın dört bucağına ulaşmıştır.

Sözleriyle özlere ve şiirleriyle şuurulara sirayet eden bu ulu hünkârın Konya'da estirmeye başladığı sevgi ve hoşgörü havası, kısa bir sürede İslâm âleminin her yerinde hissedilir olmuştur. Değişik tarihlerde muhtelif il ve ilçelerde yapılıp yaşatılan, Mevlevihâneler, uzun yıllar insanları aydınlatma ve İslâmî hayatı yaşatma istikâmetinde aktif faaliyetlerde bulunmuşlardır. Diğer bir çok hayrî ve ilmî müesseselerde olduğu gibi Mevlânâ Dergâhi ile Mevlevî Tekkelerinin yapım, bakım ve onarımı ile ihtiyaçlarının karşılanmasında bu amaçla kurulan vakıfların katkırı büyük olmuştur.

İslâmî inanç ve anlayış çerçevesinde tasavvufî terbiyenin yaygın ve ahlâkî eğitimin üstün olduğu bu irfân ve iz'ân yuvalarında gerçekleştirilen dinî, ilmî ve fikrî faaliyetleri gören bazı hayırsever vatandaşlar, taşınır ve taşınmaz bir çok varlıklarını belirtilen amaçlarla vakfetmişlerdir. Tarih buna tanık ve eldeki belgeler bu gerçeği ortaya koymaktadır.

Anadoluyu aydınlatan bazı fikir, zikir ve ilim ehlinde olduğu gibi, Hz. Mevlânâ'nın Dergâhına meşrûten vakıf kuranlar ve vakıflarının gelirlerinden bu dergâhın hizmet ve ihtiyaçları için pay ayıranlar pek çok olmuştur. O'nun mânâ âlemindeki yüce yerini gören; düşünce, davranış ve hizmet anlayışını benimseyip, açtığı çığırda yürümeye yönelen ve nihayet, akıttığı sevgi ve hoşgörü pınarından su içen gönül erleri, bu pınarın gelişip ilelebed akması için bazı varlıklarını vakfetmişlerdir. Böylece onun açtığı çığırda koşup, savunduğu düşünce ve çağırıldığı yola girenlerin artıp çoğalmasında büyük rol oynamışlardır. Bu şekilde vakıf varlığının önemli bir bölümünü oluşturan Mevlevî-hâneler, yekdiğeri ile yoğrulmuş ve birbirinden ayrılmaz bir bütün olmuştur. Evet vakıf kurumu daha genel, Mevlevîlik müessesesi daha özeldir ama, vakıfla ilişkisi olan müesseseler arasında Hz. Mevlânâ Dergâhi ile Mevlevî-hânelerin mu'tenâ ve müstesnâ bir yeri vardır. Öyle ki, Hz. Mevlânâ anıldığında veya Mevlevîlikten söz edildiğinde akla gelen hususlardan biri de vakıf konusu olmaktadır. Bu itibarla biz bu tebliğimizde Hz. Mevlânâ Dergâhi ile ilgili vakıf ve vakfiyelerden söz ederek bu hususla ilgili olarak tespit ve tetkik ettiğimiz belgelerden elde ettiğimiz bilgileri ittîlâ'nıza sunmaya çalışacağız.

Araştırmalarımızda Hz. Mevlânâ'nın yaşadığı zaman ve mekânda bir takım kişiler tarafından vakıflar kurulduğunu gördük. Ancak O'nun vakıf kurduğuna dair herhangi bir vakfiye veya benzeri belgeye tesâdüf

edemedik. Bununla beraber o büyük insanın Türk-İslâm toplumunda yaygın olan vakıf kurma gibi önemli bir hizmeti gözardı veya ihmal edemeyeceği düşüncesindeyiz. Zira, onun bir takım vakıf medreselerde dersler verdiğini biliyoruz. Prof.B.Fürüzanfer'in, Prof.Dr.Feridun Nafiz Uzluk tarafından Türkçeye çevrilen "Mevlânâ Celâleddin" adlı eserinde¹, Mevlânâ'nın Anadolu'ya dönüşü ve Burhan Muhakkık'ın ölümünden söz edilirken şu cümlelere yer verilmektedir:

"Mevlânâ, Halep'te ve Şam'da 7 yıldan fazla olmayan bir müddet eyleştikten sonra Hanedan'ın oturduğu yer olan Konya'ya geldi. Kayseri'ye vardığı zaman ârifler, ulular ve bilginler onu karşılamaya çıktılar, büyük saygı gösterdiler. İsfahanlı Sahip Şemseddin, Mevlânâ'yı kendi konağında misafir etmek istemişse de, Seyyid Burhaneddin, Ulu Mevlânâ B.Veled'in geleneği, Medreseye inmek, diye müsadde vermedi."

Aynı eserin, "Burhaneddin-i Muhakkık'ın ölümünden sonra Mevlânâ" başlıklı bölümünde ise²:

"Burhaneddin, ten topraklığından, temiz olan âleme eriştikten sonra Mevlânâ, uyarıcılık, öğretim kürsüsüne oturdu. 5 yıl yani 638/1241 den 642/1244-45 senesine kadar babasının, Ulu ecdadının usullerine uyarak Medresede fıkıh ve din ilimleri hakkında dersler verirdi. Devletşah'ın söylediğine göre Şeriat ilminin öğrencilerinden 400 kişi onun katında, Medresesinde hazır bulunuyordu."

Söz konusu eserin mütercimi ise, kitaba yazdığı Önsözde³ Şems'in Konya'ya geldiğinde Mevlânâ'nın 40 yaşında olup, 4 medresede ders okutan büyük bir profesör olduğunu ifade etmektedir.

Diğer taraftan Sultan Alaaddin'e ait olup, İncesu Kazası Müvellâ Hilâfesi Ömer Lütfi tarafından tasdik edilen ve Kayseri yakınında bir miktar arazi ile Erciyes Dağından Hisarcık Köyüne, oradan Karagürlü köyüne, oradan da Kızılköşk mevziine akan suyun yolunun adı geçen Sultan tarafından vakfedildiği ifade edilen Evâsıt-ı Cemâziye'l-âhir-644 H.(Ekim ortaları-1246 M.) tarihli vakfiyenin⁴ şahitleri arasında Hz. Mevlânâ'nın ismi başta ve şu şekilde zikredilmiştir:

"Şehide bimâ fihî Sultânü'l-Muhakkıkîn, hulâsatu ehli'l-hakki ve'l-yakîn, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî" yani "Muhakkıkların Sultanı, Hak ve yakîn ehlinin özü Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî (bu belgedekine) şahit oldu."

Ancak, bu vakfiyenin sahih olmadığı yolunda bazı ilim adamlarının görüşleri vardır. Bu görüşlerin başlıca gerekçesi ise, söz konusu vakfiyede şahit olarak adları zikredilen şahıslardan Burhaneddin Muhakkık-ı Tirmizî'nin mezkur vakfiyenin tescil tarihi olan 644 H. (1246 M.) tarihinden yaklaşık altı yıl önce 638 H. (1240 M.) tarihinde vefat etmiş olmasıdır.

Mevlânâ türbesi ile Dergâhı için kurulup Celâliye Vakıfları adını alan Vakıflar, bu Türbenin yapılmasıyla meydana gelmeye başlamıştır. Gerek Türbe'nin bakım ve onarımı, gerekse Dergâh ve Dervişlerin muhtelif ihtiyaçlarının karşılanması için bazı sultanlarla devlet büyükleri başta olmak üzere birçok şahıslar, sözü geçen Türbe ve Dergâh için taşınır ve taşınmaz bir takım varlıklarını vakfetmişlerdir. Merhum Abdülbâki Gölpinarlı, "Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik" adlı eserinin⁵ "Türbe ve Mevlânâ'ya Uyanların Bir Merkez Etrafında Toplanışları" başlıklı bölümünde şu cümlelere yer vermiştir:

"Çelebi Husâmeddin zamanında en mühim hâdis, Mevlânâ'ya bir türbe yapılmasıdır. Artık Mevlânâ dostlarının yönelecekleri yer taayyün etmişti, âşiklar kâbesi kurulmuştu.

Mevlânâ'nın etrafında toplananlara bir mihrak belirmişti. Bu merkez kurulunca oraya vakıflar yapılmaya başlandı. Bunun sonucu olarak da türbeye, Mevlânâ dostlarından bir imam tayin ediliyor. Türbenin müezzinleri, hâfızları, Mesnevî-hânları (Mesnevî okuyanlar), hademesi, besteler okuyan güzel sesli güyendeleri (hâneneler), şeyyadları⁶ ve âşıkları var. Husâmeddin her cuma günü, türbede cuma namazından sonra Kur'ân ve Mesnevî okutmada, semâ meclisi tertibetmededir. Yüzlerce ârif ve bilgin, kendisine uymuştur (Eflâkî 195 b- 196 a). Mesnevî-hânlar arasında bir tanesi Eflâkî'nin anlattığı vak'alarından bir çoğunu rivayet eden ve Sultan Veled tarafından da "İbtidâ-nâme" de adı anılan Sırâceddin (s.396-397), bir tanesi de yine Eflâkî'nin râvilerinden Sadeddin'dir (200 b).

Hem Lâla ve Ziyaeddin Vezir tekkelerinde şeyh olan (190 a- 191 a), hem de Mevlânâ dostlarının ulusu bulunan Husâmeddin, türbeye geldikçe vakıf sudan abdest almamak için şehirden su getirir, getirdiği suyla abdest alır ve o suyu içerdi. Eflâkî, bu rivayete, o zaman türbe vakfının bol olup herkese hisse düştüğünü ve

1. Prof.B.Fürüzanfer, **Mevlânâ Celâleddin**, s.60, Millî Eğitim Basımevi, 1963, İstanbul

2. Bkz.dipnot. (1) a.g.e. s.63-64.

3. Bkz.dipnot (1) a.g.e. s.XV.

4. Vakıflar Genel Müdürlüğü Vakıf Kayıtlar Arşivinde muhafaza edilen Mücedded Anadolu 13 vakfiye defteri adlı ve 599/23 nolu defterin 146.sayfa ve 109.srasında Arapçası,2105 nolu defterin 460.sayfa ve 78.srasında Türkçesi kayıtlı olan vakfiye.

5. Gölpinarlı, **Abdülbâki, Mevlânâ'dan Sonra Mevlevîlik**, s. 24-25 İstanbul, 1983.

6. Şeyyâd, gazel okuyan ve muhtemelen okurken müzik âletlerini de çalan kimsedir.

dostların pek güzel geçindiğini de ilâve etmektedir (188 a). Yine Eflâkî, Çelebi'nin yıldan yıla evkafın mahsûlâtından gelen parayı ve gayri muayyen vakitlerde gelen nezirlerle armağanları, Mevlânâ'nın zevcesi Kerra (Kira) Hatun'la kızı Melike Hatun'a, Sultan Veled'e ve derecelerine, ihtiyaçlarına göre türbede hizmet eden dostlara üleştirdiğini, ziyafetler tertib edip semâ' meclisleri kurduğunu, gelen gidene hizmet ettiğini bildirmektedir (195 b -196 a). Bu sözlerden anlıyoruz ki medresedeki vazifesiyle fetva verişine karşılık pek az bir parayla geçinen ve herkesin bir işle uğraşmasını ve elinin emeğiyle geçinmesini tavsiye eden Mevlânâ'nın adamları içinde türbenin vakfıyla geçinen bir zümre meydana gelmiştir ve bu zümrenin meydana gelişine sebep olan vakıflar da türbenin kuruluşuyla vücut bulmuştur."

Sözü, sohbeti, düşüncesi ve davranışı ile insanları iyiye, doğruya ve güzele yönlendirmede etkili ve başarılı, büyük simâlardan biri olan Hz. Mevlânâ'nın türbe ve dergâhının bakım ve onarımıyla bu dergâhta bulunan Mevlevî dervişlerinin ihtiyaçlarının giderilmesi gibi ulvî düşüncelerle kurulan vakıflar, yönetim, denetim ve hizmet bakımından diğer vakıflara oranla bir takım özellikler arz eden önemli vakıflardır. Her kesimden herkesin örnek aldığı önder bir kişi olan Hz. Mevlânâ'nın kültürümüzde kökleşen, düşüncemizde derinleşen ve davranışlarımıza yansıyan düşüncelerini dünyaya yaymak ve dergâhı ile dervişlerine destek olmak için kurulan bu vakıfların, tarihî vakıflar câmiasında müstesnâ bir yeri vardır. Belgelerinin büyük bir kısmı Evkâf Defterleri, Tapu Tahrir Defterleri, Defter-i Hakanî kayıtları, Kadı Sicilleri ile benzeri eski kütük defterlerinde bulunmaktadır. Birçok varlığın belirtilen türbe ve dergâh için vakf, temlik veya tahsis edildiğini bu belgelerde okuyor ve görüyoruz.

Ancak bir kısmını vakfedenlerin adlarını bulmakla beraber çoğunun vâkîfının kim olduğuna dair ilgili belgelerde herhangi bir işaret göremiyoruz. Öyle ki, söz konusu türbe ile dergâha meşrûten vakıf kuranların bir kısmı adeta adlarını belirtmemeye çalışmışlardır. Bu davranışlarıyla belki de işlerine riya katmaktan ve ihlaslarını zedelemekten kaçınmak istemişlerdir. Böylece temelinde iman, irfan ve iz'an unsurları yer alan bu müessesenin gelişmesinde ve yaşamasında büyük rol oynayan meçhul asker olmuşlardır.

Gönül Sultanı, hoşgörü hünkârı ve hakikat hakanı olan Hz. Mevlânâ'nın dergâhına gelip giden ziyaretçilerin ağırlanması için misafirhane, dervişlerle fakirlerin barınması için özel mekanlar, ibâdet ve tâ'at için mescid, zikir ve fikir için semâhâne, ilim ve irfan için mektep ve medrese, yolcu ve yoksullar için imârethâne ile benzeri tesisler, belirtilen vakıflarla kurulmuş, korunmuş ve bugüne gelmiştir.

Şehabettin Uzluk, "**Mevlânâ'nın Türbesi**" adlı eserinde⁷ Eflâkî'den nakiller yaparak, "*Bahaaddin Veled'in evladım için bir Medrese yap. buyurmasına binaen, Bedreddin Gevhertaş'ın, Hüdevendigar Medresesini yapıp buna vakıflar bağladığını ve hayatta olduğu müddetçe canını ve hânedânını vakfettiğini*" belirtmektedir. Aynı eserin 155. sayfasında Emir Bedreddin Gevhertaş'ın, 683 H. (1284 M.) tarihinde Sultan Veled Medresesini inşa ettirdiğini ve türbe için kendi malından Dış Karaaslan köyünü vakfettiğini N. Uzluk'un notları cümlesinden olarak nakledilmiştir.

847 H. (1443 M.) tarihinde Karamanoğlu İbrahim Bey, derviş hücrelerinde ve türbede onarımlar yaptırmıştır. Türbe için ayrıca Vakıflar bıraktığını Şehabettin Uzluk "**Mevlânâ'nın Türbesi**" adlı eserinde⁸ ifade etmektedir.

872 H. (1467 M.) tarihinde Fatih Mehmed'in Konya Kalesini tamir ettirdiği sırada Mevlânâ Dergâhı ve Türbesi için, bazı vakıflar yaptığı, tanzim ettirdiği nüfus tahrir kayıtlarından anlaşılmaktadır⁹.

I. Sultan Selim Han Hazretleri de Mevlânâ Türbesi yakınında bir şadırvan yaptırmıştır. Şârih İsmail Ankaravî'ye ait "Hadis-i Erbaîn Şerhi" adlı eserin Kilis Mevlevî-hânesine vakf edilen bir nüshasının ilk yaprağında yer alan ve 1340 H. (1921 M.) tarihinde Abdulganî Gündüz El-Mevlevî tarafından düşülen bir kayıta:

"*Hayrât-ı Sultan Selim Hân-ı Evvel der Konya*" yani, "*I. Sultan Selim'in Konya'daki hayrâtı*" başlığı altında "*Medine-i Konya'da âsûde olan Hz. Monla Hünkârın mezâr-ı pür-envâr-ı şerifi kurbüne su götürüp bir âlî şadırvan binâ eyledi. Sene 923. Der Târih-i Nişancı.*" cümleleri yer almıştır. Abdulganî Gündüz'ün **Nişancı Tarihinden** naklen düştüğü bu kayıta, Yavuz Sultan Selim'in Konya'da Hz. Mevlana Türbesi yakınına su getirip 923 H. (1517 M.) tarihinde büyük bir şadırvan yaptırdığı anlaşılmaktadır.

Yavuz Sultan Selim'in bu şadırvanı yaptırıp vakfetmesiyle ilgili olan Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivindeki şahsiyet kaydı ise aynen şöyledir¹⁰:

"*Haremeyn-i Muhteremeyne tâbi evkâftan Konya'da vâkî' merhum ve mağfûrun leh Sultân Selim Han Hazretlerinin şadırvanı vakfı.*"

Vakfın şahsiyeti bu şekilde kayıtlı olmakla beraber, vakfiyesi kayıtlı değildir. Ancak vakfa mütevellî makamı tayin edilen kişilerden bazılarının adları ile tayin tarihleri kayıtlıdır. Ayrıca bu vakfın mütevellî kayma-

7. Uzluk, Şehabettin, **Mevlânâ'nın Türbesi**, s. 58, Konya Halkıvi Güzel Sanatlar Komitesi Yayını, No. 2. 1946

8. Bkz. Dipnot. 7. a.g.e. s. 156

9. Bkz. Dipnot 7. a.g.e. s. 156

10. Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivinde muhafaza edilen 148 (9/1) nolu defterin 2095. sırasında bulunan şahsiyet kaydı.

kamı olan Abdolvâhid Çelebi'nin ölümüyle yerine post-nişin tayin edilen oğlu Abdulhalim Çelebi Efendi'nin bu vakfa mütevellî kaymakamı tayin edildiğini belirten bir tafsıl¹¹ kaydı (Belge no.1) da bulunmaktadır.

Abdulganî Efendi'nin Şârih-i Ankaravî İsmail Efendi'nin sözü edilen eserinin ilk yaprağında yine Nişancı Tarihi'nden naklen düştüğü ikinci bir kayıtda da Kanûnî Sultan Süleyman'ın, Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî için, mezarı yakınında bir câmi yaptırdığını belirtmektedir. Bu kayıt aynen şöyledir:

"*Hayrât-ı Sultan Süleyman Han-ı Gâzî der-Konya. Şehr-i Konya'da Sultan-ı Ma'nevî, sâhib-i Mesnevî Monla Celâleddin-i Rûmî Kuddise sirruhu'l-aziz için mezâr-ı pür-enuâr-ı şerîfi kurbünde bir câmi-i refî' ve mescid-i menî' bina olundu ki, mütâba'at-i millet-i hanîfe ve mütâba'at-i şerî'at-ı Muhammediyye ile sûfiyyân-ı sâfi-meşreb ve sahîh mezheplerde gelen intibâhî bir sırr-ı libâs-ı takvâdir. Eukât-ı ham-sede cem' olunup ba'de ez-edâ-i ferâ'iz-i salavât ve sünen ve nevâfil ve vâcibâtda lisân-ı kâl ve zebân-ı hâl ile tevhid-i Melik-i müte'âle istiğalden ale't-tevâlî' hâlî olmayalar. Sene 957. Der Târih-i Nişancı."*

Bu kaydın incelendiğinde de görüleceği üzere Kanuni Sultan Süleyman'ın, İslâmî esaslara uyan ve Hz. Muhammed aleyhisselâmın yolunda yürüyen sâde sufilerin beş vakitte farz, vacip, sünnet ve nâfile namazlarını edâdan sonra toplanıp yüce Allah'ın birliğini dile getirerek zikir ile meşgul olmaları amacıyla Konya'da Manevî Sultan ve Mesnevi sahibi olan Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî Hazretleri için Türbesi yakınında yüce ve sağlam bir câmi-i şerif yaptırdığı anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan Kanuni Sultan Süleyman'ın Sultan Veled Medresesi'nin yıkık olan bölümlerini yeniden yaptırıp bu gaye ile vakıflar bağladığını Sakıp Dede Efendi'nin hikâye ettiğini, Şehabeddin Uzluk Mevlânâ'nın Türbesi adlı eserinde ifade etmektedir¹².

1205 H. (1790 M.) yılında III. Selim tarafından Mevlânâ'nın ve diğer yatırımların sandukalarına örtülme için gönderilen 979x423 büyüklüğündeki pûşidelerin işleme masrafının III. Mustafa vakfından karşılanarak bu amaçla 10.000 kuruş harcadığını Cevdet Paşa'nın naklettiği, Ş.Uzluk'un¹³ adı geçen eserinde belirtilmektedir.

II. Sultan Selim de Konya'da Mevlânâ Türbesi Dergâhı yakınında büyük bir imaret yaptırıp vakfetmiştir. Bu hususla ilgili vakfiyesinde¹⁴ imaretin yerini, amacını, hazırlanacak yemek türlerini, kimlere yemek verileceğini, kimlerin görev yapacağını, bunlara ödenecek ücretleri ve gelir kaynağı olarak vakfedilen gayr-i menkulleri ayrı ayrı belirtmiştir. İmaretin yapıldığı yer ve yapılış amacı ile ilgili olarak vakfiyede şu cümlelere yer verilmiştir:

"*Konya şehrinde kutubların kutbu, irşad ve hidayet dairesinin mihveri olan Mevlânâ Celâleddin Hazretlerinin türbesi civarında, oraya gelip uğrayan hayırlı Müslüman fukarasını doyurmak ve misafir etmek için bir imaret yaptırmıştır ki, onun güzelliğini tasvirden kalem âcizdir. Kenarları birbirine eşit, seki mütenasiptir. Bir mutfağı müştemildir ki, onda türlü türlü yemekler hazırlanır, nimet kaynağıdır. Kilerlerinde kap kakac eksiksiz olup, her türlü ihtiyaç malzemesi ve yiyeceklerle doludur. Ambarında gerekli diğer malzemelerle hububat ve diğer ürünler bol bol vardır. Geniş bir ahır ile gerekli diğer bölümlerin tümü vardır. Gelen misafirleri ağırlamak için tabhâne denilen misafir odaları ile tuvalet ve benzeri ihtiyaç duyulan gerekli bölümlerin tümü mevcuttur... Sözü geçen vâkıf hazretleri yasal işlerinde bilimum tasarrufları ile akitlerinin doğru ve geçerli olduğu bir halde iken sözü geçen imareti fakirlere, yoksullara, yolculara, her türlü muhtaç ve gariplere, kim olursa olsun, hangi memleketten bulursa bulunsun, oraya iltica eden ve gelen her misafire ait olmak üzere vakfetmiştir."*

Bu ifadelerden sonra imaretin giderlerini karşılamak üzere vakfedilen gayrimenkuller belirtilmiştir. Silifke, Mut, Konya Sahrası ve Bayburt'a bağlı 31 köy, 8 mezraa ve 2 yerin mahsulü olmak üzere 41 kalem yerin belirtilen amaçla vakfedildiği vurgulanarak aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

- 1) Kebn Köyünün tamamı.
- 2) Kargucak Köyünün tamamı.
- 3) İblisler Köyünün tamamı.
- 4) Ortaviran Köyünün tamamı ki, bu dört köy Silifke kazasındadırlar.
- 5) Sözü geçen Silifke Kazasında bulunan ve Çeltik denilen bir pirinç mezraasının tamamı ki, Tekfur Pınarı'ndan akan su ile sulanır.

11. Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivinde muhafaza edilen 310 nolu defterin 47. sayfasında bulunan tafsıl kaydı.

12. Uzluk, Şehabeddin, **Mevlânâ'nın Türbesi**, s.157, Konya Halkevi Güzel Sanatlar Komitesi Yayını, No. 2, 1946, Konya.

13. Bkz.Dipnot. 12. a.g.e. s.158

14. Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'nde muhafaza edilen 734 nolu defterin 85. sayfa ve 95. sırasında Arapçası, 2139 nolu defterin 11. sayfasında Türkçesi kayıtlı olan 900 H. (1494 M.) tarihli vakfiyedir. Ancak II. Selim'in Saltanat dönemi 974-982 H. (1566-1584 M.) tarihleri arasında olduğundan vakfiyenin belirtilen şekildedeki tarihi yanlış olup, 974-982 H. (1566-1574 M.) tarihleri arasında tanzim ve tescil edilmiş olması icâbeder.

6) Yine Silifke kazasına tâbi' Celahlar Köyünün tamamı ki, bu köyün halkı Sultan'ın emriyle sözü geçen mezraanın hizmetini görmeye tayin edilmişlerdir.

7) Mut Kazası tevâbiinden Susun Köyünün tamamı.

8) Yine sözü geçen Kazada bulunan ve Çömlek Mezraası diye bilinen mezraanın tamamı.

9) Konya Sahrasında bulunan Kabiz Ali Mezraasının tamamı.

10) Bayburt Muzafatından Karakaya adlı köyün tamamı.

11) Yine Bayburt tevâbiinden Kencek adlı köyün tamamı.

12) Çakirdin adlı köyün tamamı.

13) Gazikurt adlı köyün tamamı.

14) Susuzca diye bilinen Gücü adlı köyün tamamı.

15) İbrim adlı köyün tamamı.

16) Çetük adındaki köyün tamamı.

17) Gökköy adlı köyün tamamı.

18) Parlak diye bilinen Oğuzcanlı adındaki köyün tamamı ki, iş bu yedi adet köy Aşağı Kayı diye bilinip sözü geçen Bayburt Muzafatındandır.

19) Güci adındaki köyün tamamı

20) Hamir Üveyiki ve Ortaca adındaki köyün tamamı.

21) Saruhanlar adlı köyün tamamı.

22) Tosun adındaki köyün tamamı.

23) Komarolar adındaki köyün tamamı.

24) Kızılviran adındaki köyün tamamı.

25) Kumtümek adlı köyün tamamı.

26) Süleler adındaki köyün tamamı.

27) Veliler adındaki köyün tamamı.

28) Ilıca adındaki köyün tamamı ki, bu on adet köy kayı diye bilinip sözü geçen şehrin tevâbiindendirler.

29) Konya'da bulunan ve Kepeçal diye bilinen mezraanın tamamı ki, Kepeçal cemaatının tasarrufundadır.

30) Körkuyu diye bilinen mezraa ki, Kayı cemaatının tasarrufundadır.

31) Kayı muzafatından Hacı Hamza adını taşıyan mezraanın tamamı.

32) Kayı cemaati tasarrufunda olan Tutuk adındaki köyün tamamı.

33) Kayı cemaati tasarrufunda olan Karabaşlı adındaki köy.

34) Turgut kazası tevâbiinden Çeltek adındaki köy.

35) Kayı cemaati tasarrufunda olup, Yapalı civarında bulunan Köse mezraası.

36) Mut Kazasında Tura adındaki köy

37) Divanlar diye bilinen Kınıklar adlı köy.

38) Kayı cemaati tasarrufunda olan Aymerdat mezraası.

39) Yine Kayı cemaati tasarrufunda olan Faldak adlı köy.

40) Silifke kazasında bulunan Susma pazarı geliri ve eski âdet üzerine ondan alınan hasılat.

41) Kayı cemaatından Alemdar Cemaati diye bilinen cemaatın mahsulü.

İşbu vakıflardan her birinin hududu müstakillen düzenlenen hudutnâmede detaylı olarak bildirilmiş olup bunların tamamı bilumum hukuk ve hudud ek ve tevâbii ile, yolları ve caddeleriyle, tepeleri ve bayırlarıyla, dağları ve sırtlarıyla, vadileri ve nehirleriyle, çeşmeleri ve pınarlarıyla, arazisi ve öyükleriyle, kırları ve meşelikleriyle, bahçeleri ve mer'alarıyla, bağları ve tarlalarıyla, vakfiyede belirtilsin veya belirtilmesin temlik ve temellükü mümkün olan her şeyi ile doğruluk şartlarını ihtiva eder, bozukluk ve uygunsuzluktan uzak bir şekilde vakfetmiştir. Ancak mescid, u-nümî yollar, mezarlık yerleri, başkalarının mülkü ve vakıf olan yerler gibi şer'an istisnâsı lâzım ve muteber olan yerler müstesnadır.

Vakfiyenin devamında görevlilerin unvan ve özellikleriyle alacakları ücretler ve imarette hazırlanacak yemek türleri, alınacak gıda malzemeleri için tahsis edilen meblağlar belirtildikten sonra, Mevlânâ Dergâhındaki fakir dervişlerin doyurulmasıyla ilgili olarak da şu cümlelere yer verilmiştir:

"Sonra vâkîf-ı müşarûnileyh Sultan hazretlerine, imaretinin civarındaki Mevlâna Celâleddin Hazretleri tekkesinin odalarında sakin olan fukarâ-yı Mevleviyenin halleri arz olunup mezbûr zâviyede pişen yemeğin kendilerine kâfi gelmediği, bu sebepten geçim sıkıntısı içinde buldukları Konya Kadısı İn'am Efendi tarafından beyanla imaretin yanbaşında sâkin olan dervişlerin bilhassa Ramazan ayında yemek kokusunu duyup, kendilerinin mahrûmiyet içinde oldukları söylenince Sultan hazretlerinin şefkat ve merhameti coşarak bu garip fakirlerden muhtac olan yirmi beş nefere dahi hergün akşam sabah olmak üzere iki defa birer ekmek ve hademeye verilen kepçe ile birer kepçe çorba, et hepsi tam olarak verilmesini ferman buyurmuşlardır. Bunların yemeğine sözü geçen vakıfların gelir ve mahsulünden senede 12750 gümüş dirhem, diğer harcamalara eklenen fazlalık olarak sarfolunmasını bildirmişlerdir. Ekmek için hergün üç çeyrek keyl un, ziyade olunup böylelikle un için hergün üç keyl ve bir çeyrek keyl buğday verilir. Koyun etine hergün oniki buçuk vukiyye arttırılıp herbirine günde yüz dirhem et düşer. Bunların yarısı sabahları, yarısı da akşamları verilir. İmarette pişen etin toplamı hergün kırk sekiz buçuk vukiyye olmuş olur. Sabah çorbası için tayin etmiş olduğu pirince hergün beş vukiyye artış yapmıştır ki, böylelikle pirincin toplamı yirmi vukiyye olmuş olur. Akşam çorbası için tayin etmiş olduğu buğdaya herbiri için kırk dirhem-i şer'i ilave etmiştir. Böylelikle çorbaya hergün için tayin olunan (Açık) olmuş olur. Odun, tuz, nohud, soğan için günde üç buçuk dirhem ilave etmiştir. Böylece toplamı yirmi yedi buçuk dirhem olmuş olur. Dane pirinç masrafı olarak Cuma ve Ramazan, Bayram, Regaib ve Berat gecelerine mahsus olmak üzere tayin etmiş olduğu miktara senenin yetmiş sekiz gününde hergün beş vukiyye pirinç ilave etmiştir. Böylelikle toplamı kırk vukiyye olmuş olur. Bir buçuk vukiyye yağ ilave edilmek suretiyle toplamı on üç buçuk vukiyye olmuş olur."

Hz. Mevlânâ Dergâhına meşrutana kurulan vakıfların şahsiyetleri ile ilgili olarak yaptığımız araştırmalarda Vakıflar Genel Müdürlüğü Vakıf Kayıtlar Merkez Arşivindeki bazı esas defterleri ile belgelerdeki şahsiyetlerin değişik ifadelerle kaydedildiğine muttali' olduk. Şöyle ki :

1) Atık Anadolu Umum Ewel adlı ve 474 nolu defterin 242. sayfa ve 30. sırasında;

"Evkâf-ı merhûm Kutbül-Ârifin Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî" yani, "Ariflerin kutbu merhûm Mevlâna Celâleddîn-i Rûmî Vakıfları" şeklinde bir şahsiyet kaydı vardır. Ancak vakfiyesi kayıtlı değildir. Bu itibarla vakfedilen varlığın neler olduğu, kimler tarafından ve hangi tarihte vakfedildiği kesin olarak bilinmemektedir. Fakat şahsiyet kaydında geçen "Evkâf" yani "Vakıflar" kelimesinden vakfedenlerin bir veya birden çok olmasının muhtemel olduğu ama, vakfedilen varlığın birden çok olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan ücretlerini bu vakıftan alan bazı görevlilerin adlarıyla hizmet türleri aynı defterde kayıtlıdır. Bu görevlilerin bir kısmının tayin tarihi belirtilmiş ise de bir kısmının ki belirtilmemiştir.

"Cemâat ve vazife-horân-ı evkâf-ı türbe-i şerîfi kutbül-ârifin Hazret-i Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî kuddise sırruhu'l-azîz der-Konya." Yani, "Konya'da, Ariflerin kutbu Hazret-i Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî-sıyl kutsal olsun-nin türbesi vakıflarından maasî olarak görev yapanlar." başlığı altında yer alan personelin görev türleri, görev yerleri, tayin edilen görevli maasî ile ilk ve son tayin tarihleri aşağıdaki çizelgede belirtilmiştir:

Görev türü	Görev yeri	Görevli sayısı	İlk tayin tarihi	Son tayin tarihi
Müderriş	Medrese	1	-	1084 H (1673 M.)
Mukayyid	Medrese	1	-	-
İmam	Âsitâne (Tekke)	5	23 Z.kade 1026 H. (13 Kasım 1617 M.)	23 Safer 1085 H. (29 Mayıs 1674 M.)
Seccâde Şeyhi	Âsitâne (Tekke)	1	Gurre-i R.ewel 1027 H. (15 Şubat 1618 M.)	2 Safer 1072 H. (17 Eylül 1661 M.)
Mesnevi-hân	Âsitâne (Tekke)	2	16 Şevval 1049 H. (30 Ocak 1640 M.)	2 C.ewel-1076 H. (1 Kasım 1665 M.)
Müeddib	Âsitâne (Tekke)	1	-	-
Müezzin	Âsitâne (Tekke)	2	27 Şevval 1027 H. (17 Ekim 1618 M.)	13 Safer 1084 H. (20 Mayıs 1673 M.)
Sıracî (Kandilci)	Âsitâne (Tekke)	2	27 Şevval 1031 H. (25 Ağustos 1622 M.)	13 Safer 1084 H. (20 Mayıs 1673 M.)
Türbe-dâr	Âsitâne (Tekke)	1	Gurre-i Zilkade 1027 H (19 Ekim 1618 M.)	18 Recep 1058 H. (29 Temmuz 1648 M.)
Ferrâş	Âsitâne (Tekke)	3	Gurre-i Zilkade 1027 H. (19 Ekim 1618 M.)	23 Zilhicce 1073 H. (19 Temmuz 1663 M.)

Görev türü	Görev yeri	Görevli sayısı	İlk tayin tarihi	Son tayin tarihi
Hâfız-ı Keyl	Asitâne (Tekke)	1	Gurre-i Zilkade 1027 H. (19 Ekim 1618 M.)	6 Şevval 1071 H. (25 Mayıs 1661 M.)
Aşir-hân	Asitâne (Tekke)	2	Gurre-i Zilkade 1027 H. (19 Ekim 1618 M.)	13 Safer 1076 H. (15 Ağustos 1665 M.)
Mütevelli (Yarım hisseye)	Asitâne (Tekke)	2	Gurre-i Zilkade 1027 H. (19 Ekim 1618 M.)	3 Ramazan 1083 H. (13 Aralık 1672 M.)
Buharî-hân	Asitâne (Tekke)	1	Gurre-i Zilkade 1027 H. (19 Ekim 1618 M.)	3 Ramazan 1083 H. (13 Aralık 1672 M.)
Hatîb	Asitane (Tekke)	1	Gurre-i Zilkade 1027 H. (19 Ekim 1618 M.)	13 Ramazan 1080 H. (25 Ocak 1670 M.)
Cüz-hân	Asitâne (Tekke)	19	Gurre-i Zilkade 1027 H. (19 Ekim 1618 M.)	21 Ramazan 1083 H. (31 Aralık 1672 M.)
Devir-hân	Asitane (Tekke)	10	23 Zilkade 1026 H. (12 Kasım 1617 M.)	3 Zilhicce 1083 H. (12 Mart 1673 M.)

2) Aynı defter (Atik Anadolu Umum Ewel adlı ve 474 nolu defter)in 301. sayfa ve 37. sırasında :

"Vakf-ı merhûm Veled Bey ve Âbid Çelebi an-evlâd-ı Hazret-i Mevlânâ der-kurbi türbe-i mezbûre." yani, "Hz. Mevlânâ'nın çocuklarından rahmetli Veled Bey ve Âbid Çelebi'nin sözü geçen Türbe yakınındaki vakfı." şeklinde ikinci bir şahsiyet kaydı vardır. Bunun da vakfiyesi kayıtlı değildir. Dolayısıyla vakfedenler belirtilmiş olmakla beraber, vakfedilen varlık ve vakfedildiği tarih bilinmemektedir. Ancak şahsiyet kaydının altında bu vakıftan ücret alarak görev yapan şahıslardan bir kısmının adları, ücretleri ve tayin tarihleri kısaca kayıtlıdır. Bu personelin görev türü, yeri, sayısı ile bu görevlere ilk ve son tayin tarihleri aşağıdaki çizelgede özetlenmiştir:

Görev türü	Görev yeri	Görevli sayısı	İlk tayin tarihi	Son tayin tarihi
Mütevelli	Mevlânâ türbesi	1	1070 H. (1659 M.)	-
Kâtib	Mevlânâ türbesi	1	-	-
Câbi	Mevlânâ türbesi	1	-	-
Cüzhân	Mevlânâ türbesi	9	5 C.âhir 1075 H. (14 Aralık 1664 M.)	11 Rebiulewel 1085 H. (6 Haziran 1674 M.)
Görev türü belirtilmeyenler	Mevlânâ türbesi	6	-	-

3) 148 (9/1) nolu esas defterinin 1583. sırasında:

"Müstesnâ Eukâf'dan Konya'da vâki' Kutbül-ârifin, fahrül-vâsilin merhûm ve mağfûrun leh Hazret-i Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî Asitâne ve Türbe-i şerifi vakfı." Yani, "Müstesnâ vakıflardan Konya'da bulunan Ariflerin kutbu ve ulaşanların iftihar ettiği merhum Hz. Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî'nin Dergâh ve Türbesi vakfı." şeklinde üçüncü bir şahsiyet kaydı vardır. Bu şahsiyet kaydından da, söz konusu vakıfların:

1) Müstesnâ Vakıflardan olduğu,

2) Hz. Mevlânâ'nın Dergâh ve Türbesi için kurulmuş olduğu anlaşılmaktadır.

Aynı şahsiyet defterinin 1583-1632. sıra numaraları arasında Hz. Mevlânâ Dergâhında Şeyh-i Seccâde-i İrşâd, İmâm-ı Türbe-i Şerif, Mesnevî-hân, Nâzır, Mütevelli kaymakamı, duâ-gûy ve kâtib olarak görev yapan bazı şahısların isimleri ile tayin tarihleri kayıtlıdır. Bu defterin ilgili sütunlarında Hz. Mevlânâ Dergâhında post-nişin, nâzır, mütevelli kaymakamı, mesnevî-hân ve türbe imamı olarak görev yapan 5 kişinin adları ile tayin tarihleri¹⁵ aşağıda sıralanan şekilde kayıtlıdır:

15. Şehabettin Uzuk'un "Mevlânâ'nın Türbesi" adlı eserinin 160. sayfasındaki verilere göre, (1/Eylül 1925) tarihine kadar, Mevlânâ'nın oğullarından Konya'da Çelebilik makamında bulunanların doğum ve ölüm yıllarıyla bu makamda buldukları yılları gösteren çizelgedir:

Adları	Doğumları	Şeyhlikleri	Ölümleri
Mevlâna Celâleddin	604		672
Hüsâmettin Çelebi	621	11 yıl	683
Sultan Veled Efendi	623	12 yıl	712
Ülu Arif Efendi	670	49 yıl	719
Âbit Efendi	682	25 yıl	729
Vâcît Efendi	685	3 yıl	733
Âlim Efendi	692	9 yıl	751

a) 15 Recep 1276 H. (26 Ocak 1860 M.) tarihinde nâzır, 24 Şaban 1276 H. (6 Mart 1860 M.) tarihinde mütevellî kaymakamı 15 Recep 1276 H. (26 Ocak 1860 M.) tarihinde mesnevî-hân ve 4 Recep 1277 H. (6 Ocak 1861 M.) tarihinde Türbede imam olan Sadreddin Çelebi (Belge no: 2/a-b)'nin belirtilen görevlere tayin edildiğini gösteren belgenin¹⁶ üst kısmında yer alan "Evkâf-ı mülhaka ve mazbûttadan tevcihâtı yürütülmekte olan cihâtin 76. defa olarak tanzim kılınan hülâsasıdır." şeklindeki ifadeden sözü edilen görevlere daha önce 75 defa görevli tayin edilmiş ve tayinlerinin özet olarak kaydedilmiş olduğu anlaşılmaktadır.

b) Sadreddin Çelebi'nin arkasında çocuk bırakmaksızın ölümüyle açılan mezkûr görevlere biraderi İbrahim Efendi oğlu Fahreddin Çelebi Efendi 10 Ramazan 1299 H. (13 Temmuz 1882 M.) tarihinde çıkarılan ferman ile¹⁷ tayin olunmuştur. (Belge no:3/a-b-c-d)

c) Adı geçenin arkasında çocuk bırakmaksızın ölümüyle açılan söz konusu görevlere 6 Receb-1300 H. (1 Mayıs 1883 M.) tarihinde biraderi Mustafa Saffet Çelebi getirilmiştir¹⁸. (Belge no:4)

d) Mustafa Saffet Çelebi'nin arkasında çocuk bırakmaksızın ölümüyle açılan mezkur görevlere 11 Safer 1306 H. (8 Ekim 1888 M.) tarihinde sâdir olan ferman ile Abdulvahid Çelebi getirilmiştir¹⁹. (Belge no: 5)

e) Abdulvahid Çelebi'nin ölümüyle açılan bu görevlere oğlu Abdulhalim Çelebi 22 Safer 1326 H. (25 Nisan 1904 M.) tarihinde tayin²⁰ edilmiştir. (Belge no: 6)

f) Belirtilen görevler adı geçenden alınarak 18 Cemaziye'l-âhir-1328 H. (24 Haziran 1910 M.) tarihi itibarıyla Muhammed Bahaeddin Veled Çelebi Efendiye verilmiştir²¹. (Belge no:7)

Yukarıda 3 sırada şahsiyeti sunulan söz konusu vakfın vakfiyesi kayıtlı değildir. Ancak Konya Mahkeme-i Şer'iyesinden verilen 25 Zilkade 1320 H. (5 Şubat 1903 M.) tarihli²² uzunca bir ilâm (Belge no:8) kayıtlıdır.

Adları	Doğumları	Şehlikleri	Ölümleri
Âdil Efendi	695	19 yıl	770
Âlim Efendi	705	23 yıl	798
Ârif Efendi	746	26 yıl	824
Pir Âdil Efendi	781	41 yıl	865
Cemaleddin Efendi	841	51 yıl	915
Husrev Efendi	866	54 yıl	969
Ferruh Efendi	923	26 yıl	1000
Bostan Efendi	961	28 yıl	1040
Ebübekir Efendi	965	8 yıl	1052
Mehmet Arif Efendi	1006	3 Ay	1052
Pir Hüseyin Efendi	988	2 yıl	1077
Abdülhalim Efendi	1035	13 yıl	1090
Bostan Efendi	1055	27 yıl	1117
Sadrettin Efendi	1080	7 yıl	1124
Mehmet Arif Efendi	1096	35 yıl	1159
Elhâc Ebubekir Efendi	1133	40 yıl	1199
Elhâc Mehmet Efendi	1155	30 yıl	1230
Sait Hemdem Efendi	1222	45 yıl	1275
Sadrettin Efendi	1242	25 yıl	1298
Fahrettin Efendi	1244	7 ay 8 gün	1299
Saffet Efendi	1252	5 yıl	1305
Abdülvâhit Efendi	1275	20 yıl	1325
Abdülhalim Efendi	1291	3 yıl	
Bahâettin Veled	1284	9 yıl	
Abdülhalim Efendi		1,4 ay 16 gün	
Amil Efendi	1272	7 ay 25 gün	1348
Abdülhalim Efendi		4,2 ay 22 gün	1344

- Vakıflar Genel Müdürlüğü Merkez Vakıf Kayıtlar Arşivinde Muhafaza edilen 865 nolu defterin 176. sayfa ve 1852. sırasında bulunan hulâsa kaydı.
- Vakıflar Genel Müdürlüğü Merkez Vakıf Kayıtlar Arşivinde muhafaza edilen 879 nolu defterin 80. sayfa ve 2149. sırasında bulunan hulâsa kaydı.
- Bkz. Dipnot: 17
- Vakıflar Genel Müdürlüğü Merkez Vakıf Kayıtlar Arşivinde muhafaza edilen 307 nolu defterin 210. sayfa ve 290. sırasında bulunan tafsil kaydı.
- Vakıflar Genel Müdürlüğü Merkez Vakıf Kayıtlar Arşivinde muhafaza edilen 310 nolu defterin 44. sayfa ve 1700. sırasında bulunan tafsil kaydı.
- Vakıflar Genel Müdürlüğü Merkez Vakıf Kayıtlar Arşivinde muhafaza edilen 311 nolu defterin 35. sayfa ve 1781. sırasında bulunan tafsil kaydı.
- Vakıflar Genel Müdürlüğü Merkez Vakıf Kayıtlar Arşivinde muhafaza edilen 618/2 nolu defterin 101. sayfa ve 76. sırasında kayıtlı olan ilâm.

Hz. Mevlânâ Dergâhına Abdülvâhid Çelebi Efendinin post-nişin-i irşâd ve Mevlânâ vakıflarına mütevellî olduğu tarihte Evkâf-ı Celâliye gelirlerinden görevlilerin ücretleri çıkarıldıktan sonra arta kalanın Mevlânâ'nın çocukları arasında dağıtılması ile ilgili olan bu ilâmda vakfedilen varlıklar belirtilmiştir. Bu ilâma göre vakfedilen varlıklar şunlardır:

- a) Aksaray'da bulunan vakıf Celâliye Mezraaları,
 - b) Akşehir Kazasında bulunan vakıf Celâliye Mezraaları,
 - c) Kayı höyüğü köyünde bulunan Celâliye Mezraası vakfı,
 - d) Başara köyünde Celâliye vakfı mezraası,
 - e) Konya çarşısındaki Atpazarında bulunup, zemini Pir Esat vakfından mukataalı olan, üç taraftan umumi yol ve güneyden buğday pazarı ve kısmen Hacı Mehmed Efendi Hanı ile sınırlı olan bir adet fevkanî ve tahtanî bir adet de tahtanî olmak üzere iki han,
 - f) Mezkur hanların bitişiklerinde bulunan 21 adet dükkan,
 - g) Konya'daki Atpazarında poyraz tarafından Pir Esat Vakfı dükkanı, diğer üç taraftan da umumi yol ile sınırlı olan birbirine bitişik 15 dükkan,
 - h) Hz. Mevlânâ'nın Türbesi önündeki Koyunpazarı Caddesinde bulunup, batı tarafından Abdulhay-zâde Ali Efendi Kahvesi, kuzey ve doğu taraflarından umumi yol, güney tarafından da Memiş Efendi hanesi ile sınırlı olan 3 dükkan ve bir sulu kahvehane ve içinde 9 adet mağaza,
 - i) Mevlânâ Türbesi önündeki Evkâf-ı Celâliye Caddesinde bulunup, iki taraftan umumi yol, bir taraftan Molla Efendi Medresesi ve bir taraftan da, Yahçi Ağa'nın Süleyman Efendi ve kısmen Hasan Hüseyin Dükkanları ile sınırlı olan birbirine bitişik 4 dükkan.
 - j) Sultan Selim civarında bulunup iki taraftan umumi yol, bir taraftan sözü geçen vakfın Mevlid ve mirâciyesine şart edilmiş olan han, bir taraftan da mezkur câmi civarındaki ayak yolu ile sınırlı 15 dükkan,
 - k) Hz. Mevlânâ Türbesinin önünde bulunan bir taraftan Devocioğlu Mehmed Emin Efendi eşi, bir taraftan su terazisi, bir taraftan kadınlara mahsus hamam ve dördüncü taraftan da umumi yol ile sınırlı dükkanlar,
 - l) Mahkeme Hamamı civarında bulunup bir taraftan İrfaniye ve bazan Mu'allim-hâne Medreseleri (yedi kelimelik yer yırtık olduğundan bir tarafı tespit edilememiştir.) ve iki taraftan umumi yol ile sınırlı Mahkeme Konağı diye bilinen bir ev,
 - m) Bunarı Mahallesinde bulunan bir taraftan Taçvezir Türbesi, bir taraftan umumi yol, bir taraftan Zekeriya'nın Ali ile Mehmet ve Hasan Efendi Bahçesi, diğer adıyla Dede Bahçesi diye bilinen bahçe.
- İlâmda belirtilen ve yukarıda 13 madde halinde sıralanan Evkâf-ı Celâliyyeye ait varlık toplam olarak Aksaray ve Akşehirde mezraalar Başara ve Kayı höyüğü köylerinde mezraalar, üç han, bir ev, 58 dükkan, bir kahvehâne, 9 mağaza ve bir bahçedir. Sözü edilen musakkaf²³ Vakıf gayrimenkulden, Hz. Mevlânâ'nın türbesi civarındaki bir hanın gelirinin rakabeden²⁴ sonra:
- a) Mevlânâ Dergâhında her yıl okunan Mevlid-i şerif ile Mi'râciye ihtiyaçlarına harcanması,
 - b) Mezkur han gelirinin arta kalanı ile diğer bilumum musakkaf gayrimenkullerden sağlanan gelirlerin Dergâhta yakılan kandillerle şamdanların yağ ve mum ihtiyaçlarına harcanması, te'âmül-i kadim olarak öteden beri devam edegeldiği,
 - c) Sözü geçen Çifte Hamam'ın gelirinden rakabe ve dokuz adet cüzhanın tayin edilen ücretleri verildikten sonra, arta kalanı ile Kayı Höyüğü ve Başara Kavak köylerindeki mezraaların hasılatının masrafları çıkarıldıktan sonra arta kalan kısmının Mevlânâ'nın erkek çocukları olan Çelebiler arasında bölüştürülerek paylarını kendilerine teslim edileğeldiği,
 - d) Aksaray ve Akşehir'de bulunan Celâliye mezraaları hasılatının tamamı ile bunların dışındaki diğer Celâliye mezraaları hasılatının beşte birinin Mevlânâ Dergâhında post-nişin-i irşâd olan Abdülvahid Çelebi Efendi tarafından devam edegelen eski te'âmül üzere alınıp tasarruf edilmesi,
 - e) Arta kalan bi'l-cümle Evkâf-ı Celâliye mezraaları hasılatının da te'âmül-i kadim üzere ilâmda adları geçen Selahaddin, Tefvik ve Kudret Efendiler ile Mevlânâ evladından olan diğer hissedâr Çelebiler arasında, erkeklere iki kadınlara bir kaidesi uyarınca taksim edilip paylarının kendilerine teslim edilmesine karar verildiği, ilâmda hükme bağlanmıştır.
- 4) Konya'da Abdurrahman Efendi oğlu Hacı Mehmed Ârif Efendi, Hz. Mevlânâ'nın türbesinde Kur'ân-ı Kerim okutulması için Konya'daki Atpazarında bulunan bir hanı vakfetmiştir. Bu vakfın şahsiyet kaydı 152 (9/2) nolu ve Konya Esası adlı defterin 751. sırasında aynen şöyle kayıtlıdır:

23. **Musakkaf** : Tavanlı olan vakıf gayr-i menkul.

24. **Rakabe etmek** : Bir vakfın gelirini vakfın aslına ilave etmektir.

"Konya'da Hazret-i Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî (Kuddise sırruhu'l-azîz)'nin seccâde-nişîni merhûm Şeyh Seyyid Hacı Mehmed Ârif Efendi'nin Türbe-i Hazret-i Mevlânâ'ya vaz' ve tayin eylediği eczâ-i şerîfe için kasaba-i mezkûrede Atpazarı kapusu dâhilinde kâin bir bâb hânî vakfı." Yani, "Konya'da Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî-yüce sırrı kutsal olsun- Hazretlerinin postnişini olan merhum Şeyh Seyyid Hacı Mehmed Ârif Efendi'nin Mevlânâ Türbesine koyup, bu Türbeye tayin eylediği Kur'an-ı Kerim cüzleri için sözü geçen Kasaba'da (Konya'da) Atpazarı kapısı içinde bulunan bir adet han vakfı."

Bu vakfa ait 12 Rabiulâhîr 1144 H. (3 Ekim 1731 M.) tarihli vakfiyeden²⁵ aşağıdaki bilgileri (Belge no:9) elde ediyoruz:

a) Vakıf merhûm Hacı Mehmed Ârif Efendi, Allah Rızası için 3 cilt Kur'an-ı Kerim ile Konya'da Atpazarı'ndaki Alaca Han yakınında bulunan, kible tarafından sözü geçen Alaca Han, doğu, batı ve kuzey taraflarından da umumi yol ile sınırlı olup, üst ve alt katlarında 100 oda, bir ahır, tuvalet, içten 4 ve dıştan 25 dükkan olmak üzere 29 dükkanla bir avluyu ihtivâ eden bir adet hanı vakfetmiştir.

b) Vakfedilen söz konusu hanın, müteveli tarafından isteklilere kiraya verilmesini, elde edilen kira gelirin önce mezkur hanın rakabeye ihtiyâcı olması halinde rakabeye harcanmasını,

c) Rakabeden sonra, arta kalan kira gelirinden günde 1,5 yeni akçe ücretle Mevlânâ Türbesine vakfettiği 3 cilt Mushaf-ı Şerif'in birinden Mevlâna Türbesinde kâri-i Mesnevî (Mesnevi okuyucusu) olan Derviş Mehmed Efendi'nin günde birer hizb okumak üzere yılda 3 hatm-i şerif ederek, sevâbını Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (S.A.V.)'in rûh-ı şerifleri ile diğer erkek ve kadın müminlerin ruhlarna bağışlamasını,

d) Sözü geçen 3 cilt Mushaf-ı Şeriften birinden Mevlânâ Türbesinde aşçı başı olan Derviş Cafer'in günde birer hizb okumak üzere yılda 3 hatm-i şerif ederek sevabını dedesi Hz. Mevlânâ'nın ruhu ile diğer erkek ve kadın müslümanların ruhlarna bağışlamasını ve kendisine sözü geçen hanın gelirinden günde birer buçuk yeni akçe ücret verilmesini,

e) Sözü geçen 3 cilt Mushaf-ı Şeriften birinden Mevlânâ Türbesinde Türbedâr olan dervişin günde birer hizb okumak üzere yılda 3 hatm-i şerif ederek, sevâbını vâkıfın ruhu ile diğer erkek ve kadın müminlerin ruhlarna bağışlamasını ve kendisine sözü geçen kira gelirinden günde birer buçuk yeni akçe ücret verilmesini,

f) Yine belirtilen bir cilt Mushaf-ı Şeriften Mevlânâ Türbesinde oturan dervişlerin ser-tarikleri olan diğer Derviş Mehmed'in günde birer hizb okumak üzere yılda 3 hatm-i şerif ederek, sevabını vâkıfın hanımı rahmetli Şerife Safiye Hatun'un ruhu ile diğer kadın ve erkek müslümanların ruhlarna bağışlamasını ve kendisine sözü geçen kira gelirinden günde birer buçuk yeni akçe ücret verilmesini,

g) Sözü geçen 3 cilt Mushaf-ı Şerif'in birinden Mevlânâ Türbesinde kapıcı olan Derviş Ahmed'in günde birer hizb okumak üzere yılda üç hatim ederek sevâbını vâkıfın babası rahmetli Seyyid Abdurrahman Efendi'nin ruhu ile diğer erkek ve kadın müminlerin ruhlarna bağışlamasını ve kendisine sözü geçen kira gelirinden günde birer buçuk yeni akçe ücret verilmesini,

h) Sözü geçen 3 cilt Mushaf-ı Şerif'in birinden Mevlânâ Türbesinde II. kapıcı olan Derviş Ali'nin günde birer hizb okumak üzere, yılda 3 hatim ederek sevabını vâkıfın annesi Rabia Hatun'un ruhu ile diğer erkek ve kadın müminlerin ruhlarna bağışlamasını ve kendisine sözü geçen kira gelirinden günde birer buçuk yeni akçe ücret verilmesini,

ı) Sözü geçen cüzhanlık görevlerinin hayatta oldukları müddetçe adları geçen Derviş Mehmed Efendi, Derviş Cafer, Derviş Mehmed, diğer Derviş Mehmed, Derviş Ahmed ve Derviş Ali'ye verilmesini,

j) Bunların ölümünden sonra mezkur Mevlânâ Türbesinde her kim Mesnevî-hân, Aşçıbaşı, Sertarik, Türbedâr, I. ve II. Kapıcı olur ise, sözü geçen Cüzhanlık görevlerinin adı geçenler gibi bunlara da belirtilen günlük ücretlerle verilmesini,

k) Kezâ sözü geçen hanın kira gelirlerinden Mevlânâ Dergâhındaki 18 adet odada gece-gündüz kalan Mevlevî fukarasına mum parası olmak üzere oda başına her gün birer buçuk yeni akçe mum parası verilmesini, bu odalarda oturmayanların mum paralarının aşağıda belirtilen şekilde evlad arasında bölüştürülmesini,

1) Belirtilen cüzhanlık ücretleri ile mum paralarından sonra sözü geçen hanın kira gelirinden arta kalan hayatta olduğu müddetçe vâkıfın kendisine ait olmasını, ölümünden sonra ise çocukları, çocuklarının çocukları ve çocuklarının çocuklarının çocuklarına ait olup, erkeklere iki, kızlara bir olarak aralarında dağıtılmasını, erkek çocuklar olmaz ise, kız çocuklarına, kız çocuklarının çocuklarına ve kız çocuklarının çocuklarının çocuklarına eşit olarak dağıtılmasına,

m) Çocuklarının tamamının tükenmesi halinde ise, sözü geçen odalarda oturan Mevlevî fukarasına eşit olarak dağıtılmasını, şart etmiştir.

25. Vakıflar Genel Müdürlüğü Merkez Vakıf Kayıtlar Arşivi'nde muhafaza edilen 624 nolu defterin 357.sayfa ve 331. sırasında 1.sayfası, 330. sayfanın baş kısmında ise 2. sayfası kayıtlı olan vakfiye.

Vakıf, vakfının tevliyetini (yönetimini) hayatta olduğu müddetçe kendisine, ölümünden sonra erkek çocuklarının ve çocuklarının çocuklarının aslah olanına, onların tükenmesinden sonra kız çocuklarının ve kız çocuklarının çocuklarının en iyisine, onların tükenmesinden sonra da Mevlânâ Dergâhında Şeyh ve Seccâde-nişin olanlara şart etmiştir.

Asıl itibarıyla mülhak olup, müteveli eliyle yönetile gelen bu vakfın varlığı, hayır şartı ve yönetimiyle ilgili bilgileri ihtivâ eden ve Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'nde muhafaza edilen beyannamede,²⁶ vakfın Mehmet ismindeki eski mütevellisinin vakfa ait akarlardan Zincirli Han ve Eczane ile altındaki dükkanların mülkiyetine hüküm aldığı, bilahare evlâd-ı vakıftan olan ve 1934 tarihinde müteveli kaymakamı olarak tayin edilen Fahrînin Mahkeme nezdinde uğraşarak 1936 tarihinde eski hükmün iptaline ve sözü geçen hanın vakfiyetine karar aldığı yazılıdır.

Diğer taraftan Vakıflar Genel Müdürlüğü İdare Meclisi'nin 22.6.1938 tarih ve 687/615 sayılı kararı ile²⁷ bu vakıf, mazbut vakıflar arasına alınmıştır. (Belge no: 10) Bu kararda, adı geçen vakfın hayratının Tekke ve Tekke muhassasatından ibaret olup, başkaca hayrî bir hizmeti olmadığından bahisle tekkelerin kapatılması nedeniyle fiilî ve hayrî hizmeti kalmamış olduğundan Vakıflar Kanununun I. maddesinin 4. fıkrası uyarınca mazbut vakıflar arasına alınarak Vakıflar Genel Müdürlüğüne yönetilmesinin ve şartlarının yerine getirilmesine imkân kalmadığından da âlakâlıların hakları mahfuz kalması kaydıyla gelirinin kudretsiz mazbut vakıflara tahsis edilmesinin uygun görüldüğü belirtilmektedir.

Sunulan şahsiyet kayıtlarıyla vakfiyelerin dışında, Mevlânâ Dergâhı ve Mevlânâ'nın çocukları için vakfedilen varlıklarla köy ve mezraaların kısaca yer aldığı başka belgeler de vardır. Bu belgelerin bir kısmında Celâliye Vakıflarına ait arsalar üzerine yapılan yapılardan , bir kısmında ise, Celâliye Vakıflarına ait köylerin adlarıyla sınırlarından söz edilmektedir. Bu hususla ilgili belgelerden bir kaçını da konu hakkında kısa bir fikir vermek amacıyla tedkikinize sunmakta fayda mülâhaza ediyorum:

1) 15 Şewal 1212 H.(21 Mart 1798 M.) tarihli bir vakfiyede²⁸ Konya'da Cennet-mekân II. Sultan Selim Câmî-i Şerifi bitişiğinde bulunan bir taraftan sözü geçen câmî', bir taraftan mezarlık, bir taraftan hamam ve bir taraftan da umumî yol ile sınırlı olup, Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî vakıflarından ifrâz edilen, uzunluk ve en olarak 2500 arşın arsa üzerinde yıllık 720 akçe mukataa-i zemin karşılığında bir medresenin yapılıp vakfedildiği ifade edilmektedir. On oda ve bir dershaneden ibaret olan bu medresede ilim öğrencilerinin iskân edilmesi ve bunlara gereken ilim ve fenin öğretilmesi öngörülmüştür.

2) Mevlânâ Dergâhı post-nişinlerinden olan Çelebi Mehmed Said Efendi'nin babası Şeyh el-Hac Mehmed Efendi'nin, Celâliye vakıflarına ait arazi üzerine bir medrese yapıp vakfettiğine dâir bir kayıt aynen şöyledir:²⁹

"Haremeyn-i Muhteremeyn'e mülhak evkâftan Medîne-i Konya'da vâki' Hazret-i Mevlânâ-kudde sırruhu'l-a'lâ- dergâh-ı şeriflerinde hâlen post-nişin-i irşâd olan reşâdetlü Çelebi Mehmed Said Efendi Hazretlerinin pederleri merhum eş-Şeyh el-Hâc Mehmed Efendi Hazretlerinin Evkâf-ı Şerife-i Celâliye arazisi üzerine müceddeden binâ eylediği medresesi vakfı." yani, "Haremeyn-i muhteremeyn'e ilhak edilen vakıflardan Konya Şehrinde bulunan Mevlânâ -yüce sırrı kutsal olsun- Hazretlerinin dergâhında post nişin-i irşâd olan Çelebi Mehmed Said Efendi'nin babası rahmetli Şeyh Hacı Mehmed Efendi'nin Celâliye Vakıfları arazisi üzerine yeniden yaptığı Medresesi Vakfı."

Bu kayıttan Şeyh Hacı Mehmed Efendi'nin Mevlânâ Dergâhı için vakıf kurup, vakfettiği varlığı Celâliye vakıflarına kattığı anlaşılmaktadır.

3) Konya'nın İnceler köyünde yapılıp vakfedilen Câminin şahsiyet kaydı³⁰ şöyledir:

"Konya'da Celâliye kurâlarından İnceler Karyesi'nde Câmî-i Şerif Vakfı". Yani, "Konya'daki Celâliye köylerinden İnceler Köyünde Câmî-i Şerif Vakfı."

Bu kayıttan Konya'nın İnceler Köyü'nün Celâliye Vakıflarına ait köylerden olduğu anlaşılmaktadır. Bu vakfın vakfiyesi kayıtlı değildir ama, imamlık ve hatiblik görevlerine tayin edilen bazı kişilerin isimleri ile tayin tarihleri hakkında aynı esas defterinin 370 ve 640. sıralarında özet kayıtlar bulunmaktadır.

26. Vakıflar Genel Müdürlüğü Merkez Vakıf Kayıtlar Arşivi'nde muhafaza edilen 17 nolu zabıt kutusunda bulunan 2536 nolu dosyada yer alan beyannâme.

27. Bkz. Dipnot. 25.

28. Vakıflar Genel Müdürlüğü Merkez Vakıf Kayıtlar Arşivi'nde muhafaza edilen 2176 nolu defterin 293. sayfasında kayıtlı olup, Vakfının kim olduğu belirtilmeyen vakfiye.

29. Vakıflar Genel Müdürlüğü Merkez Vakıf Kayıtlar Arşivi'nde muhafaza edilen 148 (9/1) nolu esas defterinin 1498. sıradaki şahsiyet kaydı ile 865 nolu defterin 178. sayfa ve 1461. sırasında bulunan hulasa kaydı.

30. Vakıflar Genel Müdürlüğü Merkez Vakıf Kayıtlar Arşivi'nde muhafaza edilen 148 (9/1) nolu esas defterinin 370. sırasında bulunan şahsiyet kaydı.

4) Konya'da Hasan oğlu Ömer Ağa'nın 2000 kuruş nakdî varlığını vakfettiğine dair 11 Şaban 1279 H. (20 Ocak 1863 M.) tarihli vakfiyesinde³¹ vâkîfın adı belirtilirken şöyle denilmektedir:

"Medine-i Konya hâricinde Evkâf-ı Celâliye kurâsından Kayı-höyüğü karyesi ahalisinden sâhibü'l-hayrât ve'l-hasenât Ömer Ağa ibni Hasan... "Yani, "Konya şehri dışındaki Celâliye Vakfı köylerinden Kayıhöyüğü Köyü halkından hayır ve iyilik sâhibi Hasan oğlu Ömer Ağa..." Bu ifadeden de Kayıhöyüğü köyünün Celâliye Vakıflarından olduğu anlaşılmaktadır.

5) Konya'nın Sahra Nahiyesine tâbi bazı köylerdeki mirî arazi ile Celâliye Vakıflarına ait arazinin sınır tespiti ile ilgili üç belgede³² sekiz parça köyün adı geçmektedir. Belgelerdeki ifadelerden bu köylerin kısmen mirî arazi, kısmen de Celâliye Vakıflarına ait olduğu anlaşılmaktadır. Bu köyler sırasıyla şunlardır: Küçük (Küçük), Güci diğer adı Güvercinlik, Karakaya diğer adı Karalar, Yarma, Saktiyan, Şehrîstan Höyüğü, Hayiroğlu ve Karkıya (Karkın)dir.

Şüphesiz Mevlânâ Dergâhı için vakfedilen varlık sadece bunlardan ibaret değildir. Bunların dışında başka kimseler de bir takım varlıklarını vakfetmişlerdir. Hatta bu amaçla vakıf kuranların dışında başka gayelerle vakıflar kurup, vakıflarının gelirlerinden Hz. Mevlânâ'nın türbesi, dergâhı ve çocukları için bazı tahsisatda bulunanlar da vardır. Ayrıca kitap, levha, halı ve seccâde gibi taşınır türden birçok varlığını vakfedenler de olmuştur. Mevcut bazı eserlerle belgeler bu gerçeği dile getirmektedir. Ancak konu ile ilgili vesikalarn tümünü tedkik etmeden belirtilen amaçla vakfedilen varlık hakkında kesin bir görüş belirtmek yersiz olur. Zira Mevlânâ'nın muhibbi ve âşığı olan pek çok kimsenin bu yolda örnek olacak özveride bulunarak sahip olduğu imkân ve mekânı Mevlânâ Dergâhının hizmetleriyle dervişlerinin ihtiyaçlarına tahsis ettiği bilinmektedir. Fakat bunlara ait belgelerin tümü Vakıf Kayıtlar Arşivi'nde olmayıp, değişik Devlet Arşivleriyle kütüphanelerinde ve kısmen de bazı şahısların ellerinde bulunmaktadır. Dolayısıyla tamamını tespit ve tedkik etmek uzun zaman ve mesâi gerektirmektedir. Bu itibarla biz, şimdilik Vakıf Kayıtlar Arşivi'ndeki Kütük Defterleri üzerinde yaptığımız araştırma ve incelemede tespit ettiğimiz belgelerden elde ettiğimiz bilgileri bazı yorumlarımızla birlikte tedkikinize sunmakla yetiniyoruz. Bu arada Mevlânâ Dergâhı ve Mevlevî-hanelerle ilgili vakıf belgeleri bir kitap haline getirmek için başlattığımız çalışmanın devam ettiğini, bu vesileyle bilgilerinize arz etmek isteriz.

Mevlânâ Vakıflarının yönetim ve denetimi de diğer vakıflara oranla ayrı bir hususiyet arz etmektedir. Bu özelliğinden dolayı Evkâf-ı Celâliye diye de adlandırılan bu vakıflar, asıl itibarıyla mülhak vakıflar cümlesinden olmakla beraber, feth-i Hâkânî'den itibaren Osmanlı Sultanlarının Hz. Mevlânâ Dergâhı ile Mevlevî-hanelere ayrı bir statü uygulamış olmalarından dolayı Müstesnâ Vakıflar arasında alınmıştır. Evkâf-ı Celâliye ile beraber Abdülkâdir Geylânî, Hacı Bektaş-ı Velî, Hacı Bayram-ı Velî, Gazi Avranos, Mihal Bey, Ali Bey ve Süleyman Bey Vakıflarından ibaret sekiz vakıf ehemmiyetleri, çoklukları ve zenginlikleri dolayısıyla istisnâ bir muâmeleye tâbi tutulmuştur. Bunların aşâr ve rûsûmunu mütevelliler almış, ferâğ ve intikal muâmeleleri de yine mütevellilerinin izniyle yapılmıştır. Mutasarrıf senetlerini de mütevellileri vermiştir.

Vakıflar İdaresinin denetimi olmaksızın doğrudan doğruya mütevellileri tarafından yönetilen bu müstesnâ vakıfların bir kısmına E'izze vakıfları, bir kısmına Guzât Vakıfları adının verilmiş olduğu da ehline bilinmektedir. E'izze, azizin çoğulu olup, âbid, zâhid, kerâmeti zâhir olan zat manasınadır. Yukarıda sözü edilen Vakıflardan Abdülkâdir Geylani, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Hacı Bayram-ı Velî ve Hacı Bektaş-ı Velî Vakıfları E'izze Vakıflarındandır. Abdülkâdir Geylânî Vakfı Bağdat ve Musul'da, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Vakfı Konya'da, Hacı Bektaş-ı Velî Vakfı Ankara ve Kırşehir'de, Hacı Bayram-ı Velî Vakfı da Ankara ve Konya arasında meydana gelmiştir.

Guzât Vakıfları ise, gazilere ait vakıflar demektir. Bunlar da Gazi Mihal, Gazi Avranos, Gazi Ali Bey ve Gazi Süleyman Bey Vakıflarıdır. Gazi Mihal Bey Vakfı Filibe'de, Gazi Avranos Bey Vakfı Selanik ve Gümülcine'de, Gazi Ali Bey Vakfı Edirne'de, Gazi Süleyman Bey Vakfı da Filibe'de kurulmuştur. Sonradan bir ara çoğaltılan bu müstesnâ Vakıflar, bilahare yavaş yavaş azaltılıp, kaldırılmıştır.

Mevlânâ Vakıfları ve mevlevî-hanelerin yönetimi ile şeyh, mütevellî ve diğer görevlilerinin tayin, terfi ve görevden alma gibi idarî işlemlerinde istisnâ muâmeleye tâbi tutulduklarını, konu ile ilgili belgelerden öğreniyoruz. Feth-i Hâkânî'den tekke ve zâviyelerin kapatıldığı tarihe kadar sürdürülen bu uygulamaya ait belgelerden dördünü tespit ve tedkik ettik. Değişik tarihlerde muhtelif vesilelerle kaydedilen bu belgeler tanzim tarihi itibarıyla şunlardır:

1) Evkâf-ı Celâliye köylerindeki koyunların rûsûmu ile ilgili 12 Receb 1239 H. (1 Mart 1824 M.) tarihli ilm u haber kaydı³³ (Belge no:11).

2) Bilumum Mevlevî Tekkeleriyle Zaviyelerine şeyh atama ve görevden alma işlemleri ile ilgili Şûrâ-yı

31. Vakıflar Genel Müdürlüğü Merkez Vakıf Kayıtlar Arşivi'nde muhafaza edilen 583 nolu defterin 196. sayfasında kayıtlı vakfiye.

32. Vakıflar Genel Müdürlüğü Merkez Vakıf Kayıtlar Arşivinde muhafaza edilen 2176 nolu defterin 284, 285 ve 286. sayfalarında kayıtlı sınır tespit mazbataları.

33. Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'nde muhafaza edilen 971 nolu defterin 175-176. sayfalarında bulunan ilm u haber kaydı.

Evkâf'ın 15 Haziran 1331 H.(27 Haziran 1915 M.) tarih ve 141 sayılı karar³⁴ (Belge no:12).

3) Osmanlı Devletine bağlı yerlerde bulunan ve Mevlevî Tarikatına ait olan Tekke ve zaviyelerin şeyhlik ve mütevellilik görevleri ile ilgili hulâsa kaydı³⁵ (Belge no:13).

4) Mevlevî dergâhlarında açılan şeyhlik görevlerine tayin işlemleri hakkında Şûrâ-yı Devletin Mülkiye ve Maarif Dairesi'nin 170 nolu mazbatası ile Genel Kurulun onayı ve Bâb-ı Âlî'nin İdarî İşler Müdürlüğü'nce Evkâf-ı Humâyûn Nezaretine gönderilen 19 Receb 1337 H. (19 Nisan 1919 M.) tarih ve 342592/62 sayılı yazısı³⁶ (Belge no: 14).

Mevlânâ Vakıfları ve Mevlevî-hanelerin şeyh, mütevellî ve benzeri görevlilerinin atama ve görevden alma gibi idarî işlemleriyle ilgili olan bu belgelerin incelendiğinde de görüleceği üzere aşağıdaki bilgileri ihtiva ettiği anlaşılmaktadır.

1) 11 nolu belgede yer alan hususlar şunlardır:

a) Mevlânâ Vakıflarına bağlı köylerdeki koyunların rüsumları hakkında öteden beri uygulanagelen istisnâ muâmelinin eskiden olduğu gibi devam ettirilmesi hususunda Çelebi Efendi Hazretleri ile diğer Çelebiler ve Dervişler tarafından verilen dilekçe üzerine Muhasebe ve Ahkâm-ı Adliyye Meclislerince kaleme alınan mazbataların özel danışma encümeninde okunduğunda, sözü geçen vakfa ait köylerdeki koyunların sayımı sırasında, başka koyunlarla karışık olduğundan bunları diğerlerinden ayırt etme açısından mültezimlerle³⁷ memurlar arasında anlaşmazlık ve tartışma meydana gelmemesi için sözü geçen koyunların rüsumları karşılığında mezkûr vakfa yıllık ellibin kuruş tahsis edilmesi kararlaştırılmış ise de, bu işlemin 600 seneden beri değiştirilmemiş olan istisnâ muâmeleyi bozacağından ve şâyet ileride sözü geçen köylerin a'şarına da sirayet edecek olursa mezkur vakfa hâlel getireceğinden bahsedildiği,

b) Ancak gerek eski köyler, gerekse bu defa yüce meclisin mütalaası uyarınca sözü geçen koyunların rüsumunun bedele bağlanması, Hazineye menfaat sağlamak için olmayıp sadece sayım sırasında problem çıkmasını önlemek amacıyla ma'tûf olduğundan, o tarihte ve ondan sonraki tarihlerde rüsumları toplama ve tefrik etmede hiç bir sıkıntı kalmaması, sözü geçen vakfın haklarının korunup eksiksiz olarak ifa edilmesi için koyun rüsumunun yıllık hasılatı olması icâbeden 90.000 kuruşa 10.000 kuruş daha ilave etmek suretiye Hazine tarafından her yıl Mevlânâ Vakfına belirlenen taksitler halinde ödenmek üzere 100.000 kuruş bedel verilip, mezkur rüsumun vakıf tarafından Eyaletin bilimum koyunları ile birlikte isteklilere iltizam³⁸ edilmesinin uygun görüldüğü,

c) Belirtilen şekilde bedele bağlama işleminin vakfın diğer varidatına sirayet etmeyip, yalnız açıklanan konuya mahsus olup onunla kayıtlı kalacağı, ancak ileride söz konusu rüsumun miktarına zam yapılması halinde, bu zamdan dolayı vakfın da verilen mezkur bedele zam talebinde bulunamayacağı şartıyla gereğini yapılması uygun görüldüğü belirtilmiştir.

2) 12 nolu belgede yer alan hususlar şunlardır:

a) Mevlânâ Tarikatına tâbi' Tekke ve Zaviyelere şeyh ve mütevellî tayin edilmesinin, eskiden olduğu gibi Mevlânâ Dergâhında post-nişin olan şahısların arz ve meşihat-nâmesiyle gerçekleştirilmesi hususunun 14 Muharrem 1200 H. (6 Kasım 1785 M.) tarihli fermanın hükümleri cümlesinden olduğu,

b) 18 Cemaziyel-âhir-1328 H. (14 Haziran 1910 M.) tarihli fermanla, o tarihte post-nişin olarak Velled Çelebi Hazretlerine verilmiş beratta, Mevlevî Tarikatına mensub olan bilimum tekke ve zaviyelerin eskiden beri, Mevlânâ Dergâhında post-nişin olanların icâzet-nâmeleriyle zabt ve tasarruf edilmesinin hatt-ı Humayunun muktezasından bulunduğu,

c) Bu itibarla Mevlevî tekkeleriyle zaviyelerine şeyh atama ve görevden alma işlemlerinde, Mevlânâ Dergâhı post-nişinlerinin selahiyetlerinin kabulü uygun ve gerekli görülmekle beraber, 15 Haziran 1331 R. (27 Haziran 1915 M.) tarihinden itibaren Mevlevî müesseselerinde görev alacak kişilerin tayin işlerinin zabtu rabt altında bulundurulmasını temin etmek için, Mevlânâ Dergâhı post-nişinleri tarafından yapılacak atama ve görevden alma işlemlerinin yapılmasını gerektiren sebeplerle müstenedât hakkında Evkâf-ı Humâyûn Nezaretine bilgi verilmesi usûl ittihâz edilerek, daha önce Şûrâca uygun mütâlâa edilen bu keyfiyetin Evkâf Nezaretince yüce Meşihat Makamına arz ve işâr edildiği,

34. Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivinde muhafaza edilen 950 nolu defterin 6893.sirasında kayıtlı olan Şûrâ-yı Evkâf kararı.

35. Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivinde muhafaza edilen 148 nolu Esas Defterinin 583. sırasıyla devamındaki sıra numaralarının mülâhazat hanesinde bulunan hulâsa kaydı.

36. Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivinde muhafaza edilen 953 nolu defterin 75. sayfa ve 1591. sırasında kayıtlı Şûrâ-yı Devlet Kararı ve Bâb-ı Âlî tebligât müzekkiresi.

37. **Mültezim:** Devlete ait bir geliri götürü olarak üstüne alıp, toplayan kimsedir.

38. **İltizam:** A'şar resmi gibi Devlet gelirlerinin birinin toplanması işini üzerine almaktır.

d) Mevlânâ Dergâhı post-nişinlerinin yüce fermân ve yürürlükteki teâmüle dayanan söz konusu tayin ve görevden alma yetkilerinin kabul edilmesinin tabii görüldüğü belirtilerek, Evkaf Nezaretinin onayına arz edildiği,

e) Arz edilen hususların 6 Mart 1332 R. (19 Mart 1916 M.) tarihinde Evkaf Nezâreti tarafından onaylandığı ifade edilmektedir.

3) 13 nolu belgede yer alan hususlar şunlardır:

a) Osmanlı Devletine tâbi yerlerde bulunup, Mevlevî Tarikatına bağlı olan Tekke ve Zaviyelerin şeyhlik ve tevliyet görevlerine eski nizamâ aykırı olarak müdahale edenlerin kayıtlarının terkin edileceği,

b) Belirtilen Tekke ve Zaviyeleri yönetecek şeyh ve mütevellilerin, hayır sahiplerinin şartları doğrultusunda Konya'daki Hz. Mevlânâ Dergâhında post-nişin olanların arz ve meşihat-nâmeleriyle atanmaları hakkında daha önce hatt-ı Humâyûn ile Haremeyn-i Şerifeyn ve Anadolu Muhasebeleri Kalemlerinden yazılan fermanların yenilenmesini muhtevî olarak sâdir olan 14 Muharrem 1200 H. (6 Kasım 1785 M.) tarihli fermanın Konya Vakıflar Müdürlüğü sicillerinde kayıtlı olduğu belirtilmektedir.

4) 14 nolu belgede yer alan hususlar şunlardır:

a) Yüce Meşihat Makamının Mevlevî Dergâhlarında açılan şeyhlik görevlerine ait beratların yazılış ve verilmiş şekli hakkında bir karar alınmasının lüzumuna dair Meclis-i Meşâyihçe tanzim edilen müzekkirenin takdimini içeren 8 Şubat 1335 R. (21 Şubat 1919 M.) tarih ve 6 sayılı yazısı, Evkâf-ı Humâyûn Nezaretinin 12 Şubat 1335 R. (25 Şubat 1919 M.) tarih ve 7 özel sayılı yazısı, 14 Muharrem 1200 H. (6 Kasım 1785 M.) tarihli ferman, 18 Cemaziyelâhir 1328 H. (14 Haziran 1910 M.) tarihli berat ile Mevlânâ Dergâhı post-nişini Veled Çelebi tarafından sunulan dilekçelerin, Şûrâ-yı Devlet'in Mülkiye ve Maarif Dairesince okunup incelendiği,

b) Yapılan inceleme sonucunda sözü geçen ferman ve beratın hükümleri uyarınca Osmanlı Devletine tâbi yerlerde bulunan Mevlevî Tekke ve Zaviyelerinin eskiden beri Konya'daki Mevlânâ Dergâhında post-nişin olan şeyhlerin meşihat-nâmeleriyle zabt ve tasarruf edilmesinin iktiza ettiği,

c) Belirtilen uygulamanın usul, âdet ve teşkilat itibarıyla Mevlevî Tarikatının haiz olduğu hususiyetle İstanbul'un fethinden itibaren Hz. Mevlânâ'nın çocuklarına verilen şeref ve itibarın korunmasına yönelik olduğu,

d) Mevlevî Tarikatının asırlardan beri devam eden usul, âdet ve eski teâmülünü kaldıracak hükümlerin Meclis-i Meşâyih nizamnamesinde mevcut olmadığı,

e) Bu itibarla Meclis-i Meşâyih nizamnamesinin Mevlevî Tekke ve Zaviyelerinin şeyhliklerine dair sözü geçen ferman ve beratlarla tesis edilen teâmüle şümülü olamayacağından mevzû-ı bahis Tekke ve Zaviyelerin şeyhlik ve mütevellilikleri hakkında eskiden beri devam edegelen teâmül ile muameleye devam edilmesinin uygun görüldüğü,

f) Şûrâ-yı Devletin Mülkiye ve Maarif Dairesince alınan bu kararın, Genel Kurulca da isabetli bulunarak onaylandığı ve gereğinin buna göre yapılması için yüce Meşihat Makamı ile Evkâf-ı Humâyûn Nezaretine Sadrazam Damad Ferid imzasıyla Bâb-ı Âli İdarî İşler Müdürlüğü'nün 19 Receb 1335 H. (28 Nisan 1917 M.) tarih ve 342592 umumî, 62 hususî nolu yazı ile tebliğ edildiği belirtilmektedir.

Bu belgeden elde edilen önemli bilgilerden biri de, Mevlevî Tarikatının diğer tarikatlar arasında ayrı bir hususiyeti haiz olduğunun vurgulanması ve Mevlânâ'nın çocuklarına İstanbul'un fethinden itibaren gösterilen saygı ve ikramın dile getirilmiş olmasıdır. Sultanlar, nazırlar ve diğer yetkililer tarafından Hz. Mevlânâ ile çocuklarına duyulan sevgi ve ihtiramın korunması konusunda titizlik gösterilmesidir. Bunun içindir ki, Mevlânâ Vakıflarının yönetimi ile Mevlevî-hânelerin şeyh ve mütevellî tayinlerinde diğer birçok vakıflarda görülmeyen istisnâ bir muamele yapılmıştır.

Evkaf Nezaretinin Mevlânâ Dergâhı ve Mevlevî-hâneler ile ilgili olarak uzun yıllar sürdürdüğü bu istisnâ muâmelinin yanında, Mevlânâ çocuklarına gösterdiği özel ilgi ve ihtimam da konuyla ilgili belgelerde göze çarpan önemli hususlardan biridir. Öyle ki, Mevlânâ'nın çocukları ile torunlarına Celâliye Vakıflarının gelirlerinden verilen tahsisatın dışında, diğer bazı vakıfların gelirlerinden de, aylık maaşlar bağlandığına bir kısım belgelerde tanık oluyoruz. Bu da bize Evkaf Nezaretinin öteden beri Hz. Mevlânâ ile çocuklarına duyulan ikram ve ihtiram hislerini koruma gayretinde olduğunu gösteriyor.

Bu gerçeği kanıtlayan belgelerden elde ettiğimiz bilgilerin bir kısmını örnek olarak ittilamıza arz etmekten fayda mülhaza ediyoruz:

2 Rebiulâhir 1288 H. (12 Haziran 1871 M.) tarih ve 69590 nolu Beratta³⁹, Konya'daki Karamanoğlu İbrahim Bey Vakfı'ndan katiplik görevinin yarım hissesine mutasarrıf olan, Yakup Çelebi Efendi'nin ölümüyle açılan bu göreve, oğlu Mehmet Âmil Çelebi Efendi'nin tayin edildiği ve kendisine hayatta olduğu müddetçe aylık 50 kuruş maaş tahsis edildiği belirtilmektedir. Aynı belgenin altında Âmil Çelebi'nin kaybolan eski mühürü ile sonradan yapıp kullanılan yeni mühürünün tatbiki şekli bulunmaktadır.

39. Vakıflar Genel Müdürlüğü Merkez Vakıf Kayıtlar Arşivinde muhafaza edilen 2176 nolu defterin 243. sayfasının baş kısmında yer alan hulâsa kaydı.

25 Muharrem 1291 H. (9 Mart 1874 M.) tarih ve 80075 nolu Beratta⁴⁰, Hz. Mevlânâ'nın çocuklarından Konya'lı Mehmet Veled Çelebi'ye verilen tahsisatın, adı geçenden mahlûl olması itibarıyla kızları Hediye, Emine ve Hatice Hanımlara aylık 50 kuruş maaş tahsis edildiği ve 21 Kânûn-ı Evvel 289 R. (3 Ocak 1874 M.) tarihinden itibaren bu maaşın kendilerine ödenmesinin öngörüldüğü belirtilmektedir.

9 Rebiulahir 1291 H. (13 Mayıs 1874 M.) tarih ve 80608 nolu Beratta⁴¹, Şehrizor Eyaleti ulemâsından Hayâfi Efendi'nin ölümüyle açılan aylık 100 kuruş maaşın Evkâf Hazinesinden münhal maaşlar cümlesinden olarak, Konya'daki Hasan Paşa Vakfı'nın gelir fazlasından ödenmek üzerine Hz. Mevlânâ'nın neslinden olan merhum Çelebi Osman'ın kızı Münevvere Hanım'a tahsis edildiği 29 Cemaziye'l-evvel 1291 H. (1 Temmuz 1874 M.) tarihli hulâsa kaydında belirtilmektedir. Aynı belgenin altında Münevvere Hanım'ın tatbiki mührü bulunmaktadır.

Burada önemle üzerinde durmak ve altını çizerek vurgulamak istediğimiz bir husus da, Hz. Mevlânâ'nın torunlarından bir kısmının kurdukları Vakıflarla yurt sathında yaygın olan vakıf kervanına katılmış olmalarıdır. Atalarının aydınlattığı Anadolu'nun bağrında barındırılan Hz. Mevlânâ'nın yürüdüğü yol, açtığı çığır, davet ettiği düşünce ve ortaya koyduğu anlayışın gelişip güçlenmesinde ve benimsenip yaygınlaşmasında vakıfların büyük rol oynadığını gören bu insanlar, yürütülen vakıf hizmetlerinde pay almayı ihmal etmemişlerdir. Mevlânâ Dergâhı için kurulan Vakıfların gelirlerinden faydalanmanın yanında, kurdukları vakıfların gelir ve hizmetlerinden başkalarını faydalandırmanın da gereğine inanmışlardır. Bu inanç ve anlayışla kurdukları vakıfları, Mevlânâ Dergâhı ve Mevlevihâneler için kurulan vakıfların arasına katarak şerefli Vakıflar Camiasında mütenâ ve müstesna yerlerini almışlardır. Veled Bey, Âbid Çelebi, Pir Hüseyin Çelebi Efendi, Abdurrahman Efendi oğlu Hacı Mehmed Ârif, Şeyh Hacı Mehmed Efendi, Çelebi Mehmed Said Efendi ve Hüseyin Çelebi oğlu Salahaddin Çelebi Efendi, Hz. Mevlânâ'nın torunlarından belirtilen düşünce ile vakıf kuran zevâttan bir kaçıdır.

Büyüklerine bağlılığı, düşünürlerine desteği ve atalarına saygısı ile temayüz eden Müslüman-Türk Milletinin, kurdukları vakıfların katkısıyla geliştirip güçlendirdiği manevi müesseselerden biri olan Mevlânâ Dergâhının yapımı, bakımı ve onarımıyla ihtiyaçlarının karşılanmasına katkıda bulunan iyilik ve hayırsever büyüklerimizin tümünü rahmet, minnet ve şükranla anarken sözlerimi şu mısralarla noktalamak istiyorum:

*Türk'ün töresinde dalıp deren el
Yurdun yöresinde yapıp ören el
Melevî ayınında alıp veren el
Vakıf eli dostum sen de ona gel.*

BELGELER:

Belge No: 1

"Evkâf-ı Humâyûn Nezâretinin 4 Safer 326 tarihinde Şûrâ-yı Devlete havâle buyrulan 2 Safer 326 tarih ve sekizyüz altmış bir numrolu takriri Mâliye Dâiresinde kirâ'et olundu. Me'âlinda ,cennet-mekân Sultan Selim Han Hazretlerinin Konya'da kâ'in şadırvânı vakfının, pederi merhûm Abdulvâhid Çelebi Efendi'den mahlûl olan kâim-i makâmîliğinin uhdesine tevcihi istid'âsına dâ'ir Hazret-i Mevlânâ Dergâh-ı şerîfi seccâde-nişini Abdulhalim Çelebi Efendi Hazretleri tarafından verilen arz u hâlin leffiyile icrâ-yı icâbı hakkında Konya Vilâyetinden vârid olan tahrîrât üzerine lede't-tedkik cennet -mekân-ı müşârun ileyh hazretlerinin şadırvânı vakfının şehri bir kuruş vazife ile tevliyet kâim-i makâmîliği merhûm müşârun ileyh uhdesinde olduğu ve mezkûr kâim-i makâmîğin dergâh-ı mezkûrda seccâde-nişin bulunan zevâta tevcihi müte'âmel bulunduğu anlaşılmış olduğundan bahisle mezkûr kâim-i makâmîğin mahlû (l)-i müteveffâdan mahdûmu müşârun ileyh Abdulhalim Çelebi Efendi'ye tevcihi istizân kılınmış ve iş'âr-ı vâki' te'âmülen cereyân eden usûle muvâfik bulunmuş olmağla ber-mûceb-i istizân icrâ-yı icâbının Nezâret-i müşârun ileyhâya havâlesi tezekkür kılındı. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehu'l-emrindir. Fi 27 Safer Sene 326 ve fi 17 Mart Sene 324.

Ber-mûceb-i mazbata Evkâf-ı Humâyûn Nezâreti Vekâlet-i Celîlesinden icrâ-yı icâbına himmet buyrula deyü 28 Safer sene 326 tarihinde şeref-südûr eden irâde-i aliyye mûcibince bi't-tevcih berât-ı âlisi i'tâ kılınmıştır."

40. Bkz. Dipnot 39

41) Bkz. Dipnot 39

Belge No: 2

2/a) "Haremeyn-i Muhteremeyn'e tâbi' Eukâftan Konya'da kutbü'l-ârifîn ve fahrü'l-vâsilîn merhûm ve mağfûrun leh Hazret-i Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî kuddise sirruhu'l-azîz hazretlerinin Âsitâne-i türbe-i şerîfi evkâfından almak üzere yevmî kırk akçe vazîfe ile nezâret ciheti 15 Receb 276 ve yine vakf-ı mezkûrdan yevmî kırk akçe vazîfe ile tevliyetinin kâim-i makâmlığı 24 Şaban 276 ve yine Konya'da Âbid Çelebi Vakfından almak üzere vazîfe-i mu'ayyene ile tevliyet ciheti 4 Receb 77 tarihleriyle reşâdetlü Sadreddin Çelebi Efendi Hazretlerinin uhdesinde olduğu."

2/b-) "Haremeyn-i Muhteremeyn'e tâbi' Eukâfdan Konya'da kutbü'l-ârifîn, fahrü'l-vâsilîn kuddise sirruhu'l-azîz hazretlerinin Âsitâne-i türbe-i şerîfi evkâfından almak üzere yevmî kırk altı akçe vazîfe ile mesnevî-hânlik ciheti 15 Receb 278 tarihiyle ve yine vakf-ı mezkûrdan almak üzere yevmî onbeş akçe ile imâm-ı türbe-i şerîfi ciheti 4 Receb 277 tarihiyle Mahmud Sadreddin Çelebi Efendi Hazretlerinin el-yevm uhdesinde olduğu."

Belge No: 3

3/a-) "Cihât-ı mezkûre mutasarrıfı müşârunileyhin irtihâli ile uhdelere tevcihi birâderi reşâdetlü Fahreddin Efendi ibni İbrahim Efendi tarafından başka başka inhâ olunmuş olmağla ol vec-hile bi't-tevcih müceddeden berât i'tâsı."

Mühür

(Kayıt Şude)

3/b) "Ciheteyn-i mezkûreteyn mutasarrıfı müşârunileyhin irtihâli ile mahlûlünden uhdelere tevcihi birâderi reşâdetlü Fahreddin Efendi ibni İbrahim Efendi tarafından inhâ olmağla ol vec-hile bi't-tevcih başka başka berât i'tâsı."

Mühür

(Kayıt Şude)

3/c) "Müşârun ileyh Sadreddin Çelebi Efendi'nin fevtiyle mahlûlünden ekber-i birâderânı reşâdetlü Fahreddin Çelebi uhdesine bâ-irâde-i seniyye ve bâ fermân-ı âli tevcih. Fi 12 Muharrem sene 299."

3/d) "Müşârun ileyh Sadreddin Çelebi Efendi'nin fevtiyle mahlûlünden birâderi reşâdetlü Fahreddin Çelebi Efendi uhdesine bâ-fermân-ı âli tevcih fi 10 Ramazan Sene 299. Hulâsa: 76 Numro: 1452"

Belge No: 4

" Haremeyn-i Muhteremeyn'e tâbi' Eukâfdan Konya'da vâki' kutbü'l-ârifîn ve fahrü'l-vâsilîn merhûm ve mağfûrun leh Hazret-i Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî kuddise sirruhu'l-azîz hazretlerinin Âsitâne-i türbe-i şerîfi evkâfından almak üzere yevmî kırk akçe vazîfe ile nezâret ciheti 15 Receb 276 ve yine vakf-ı mezkûrdan yevmî kırk akçe vazîfe ile tevliyetinin kâim-i makâmlığı 24 Şa'bân 276 ve yine müşârun ileyh hazretlerinin Âsitâne-i türbe-i şerîfi evkâfından almak üzere yevmî kırk akçe vazîfe ile mesnevî-hânlik ciheti 15 Receb 278 ve yevmî beş akçe ile imâm-ı türbe-i şerîf ciheti 24 Receb 77 ve yine Konya'da Âbidin Çelebi Vakfından almak üzere vazîfe-i mu'ayyene ile tevliyeti 4 Receb 77 tarihiyle reşâdetlü Sadreddin Çelebi Efendi Hazretlerinin el-yevm uhdesinde iken cihât-ı mezkûre mutasarrıfı müşârun ileyh hazretlerinin irtihâliyle uhdelere tevcihi birâderi reşâdetlü Fahreddin Çelebi Efendi ibni İbrahim Efendi tarafından başka başka olunan inhâ üzerine mu'âmele-i Kalemiiyesi icrâ olunarak cihât tevcihâtı hakkında tanzim olunan yetmiş altıncı hulâsa defterine bi'l-idhâl 10 Ramazan Sene 99 tarihiyle sâdir olan fermân-ı âli mûcibince bi't-tevcih kayıtları tesviye olunmuş ise de henüz berâtı tahrir ve i'tâ olunmadığı kayden anlaşılmıştır.

Mezkûr cihât mutasarrıfı müşârun ileyh Fahreddin Çelebi Hazretlerinin bu defa irtihâline mebnî cihât-ı mezkûre mahlûlünden uhdelere tevcihi biraderleri reşâdetlü Mustafa Safvet Çelebi Efendi Hazretleri tarafından başka başka inhâ olunmuş olmağla ol vec-hile bi't-tevcih berât i'tâsı."

Mühür

(Kayıt Şude)

Belge No: 5

"Eukâf-ı Humâyûn Nezâret-i Celîlesinin ikiyüz bir numrolu takrîri suretidir.

Haremeyn-i Muhtereyn'e tâbi' Eukâfdan cennet-mekân Sultan Selim Han Hazretlerinin Konya'da vâkî' şâdirvânı vakfının yemî dört akçe vazifeyle tevliyet kâim-i makâmlığı ve yine Konya'da kâ'in kutbül-ârifîn merhûm ve mağfûrun leh Hazret-i Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî âsitâne ve türbesi vakfından almak üzere yemî kırkar akçe vazife ile mesnevî-hânlık ve nezâret cihetleriyle tevliyet kâim-i makâmlığı ve on beş akçe ile imâmet ciheti Mevlânâ-yı müşârun ileyh hazretleri Dergâh-ı şerîfi post-nişini olup geçende bilâ-veled vefât eden Şeyh Mustafa Safvet Çelebi Efendi uhdesinden mahlûl olduğuna ve cihât-ı mezkûre kadîmden berü dergâh-ı mezkûrda post-nişin bulunanlara tevcih olagelmekte bulunduğuna mebnî müteveffâ-yı müşârun ileyh mahlûlünden cihât-ı mezkûrenin amel-i kadîmi vecihiyle post-nişin-i lâhik reşâdetlü Abdulvâhid Çelebi Efendi Hazretlerine tevcihi hususunun arz ve istizânı Mahkeme-i Teftîş ile Cihât Kaleminden bâ-îlâm ve der-kenâr ifâde olunmuş ve ol vechile emri tevcihin icrâsı sūdûr-ı emr ü irâde-i aliyye-i Sadâret-penâhilerine menût bulunmuş olmağın ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir. Fî 7 Safer Sene 306 ve fî 1 Teşrin-i Evvel Sene 304."

Belge No: 6

"Eukâf-ı Humâyûn Nezâretinin 26 Muharrem 326 târih ve sekizyüz kırk dokuz numrolu takrîr ve 28 Muharrem 326 târihinde Şûrâ-yı Devlete havâle buyrulmağla Maliye Dâiresinde kirâ'et olundu.

Me'âlînda, Konya'da Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî kuddise sırruhu Hazretlerinin âsitâne ve türbelerinde mesnevî-hânlık ve imâmet ve nezâret cihetleriyle tevliyet kâim-i makâmlığının merhûm Abdulvâhid Çelebi mahlûlünden mahdûmu Dergâh-ı mezkûr seccâde-nişini reşâdetlü Abdulhalim Çelebi Efendi Hazretlerine tevcihi mahallinden inhâ olunması üzerine lede't-tedkik âsitâne ve türbe-i müşârun ileyh vakfından olmak üzere yemî onbeş akçe hesabıyla şehri üç kuruş otuz para vazifeli imâmet-i türbe ve yemî kırkar akçe hesabıyla şehri onar kuruş vazifeli mesnevî-hânlık ve nezâret cihetleriyle tevliyet kâim-i makâmlığı merhûm-ı müşârun ileyhin uhdesinde idüğü ve tevliyet kâim-i makâmlığı ile cihât-ı sâire-i mezkûre mine'l-kadîm dergâh-ı mezkûrda seccâde nişin olan zevâta tevcih oluna geldiği anlaşılmış olduğundan bahisle mezkûr tevliyet kâim-i makâmlığı ile cihât-ı sâirenin merhûm-ı müşârun ileyh mahlûlünden mahdûmu müşârun ileyh Abdulhalim Çelebi Efendi'ye tevcihi Mahkeme-i Teftîşden itâ kılınan ilâm ve cihât kaleminden yazılan der-kenâr üzerine istizân kılınmış ve kabûl-ı iş'âr münâsib görünmüş olmağla ol vechile icrâ-yı iktizâsının nezâret-i müşârun ileyhâya havâlesi tezekkür kılındı. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehu'l-emrindir. Fî 21 Safer sene 326 ve fî 11 Mart sene 304.

Ber-müceb-i mazbata Eukâf-ı Humâyûn Nezâret i Celîlesinden icrâ-yı icâbına himmet buyrula de-yu 22 Safer Sene 326 târihinde şeref-sūdûr iden irâde-i aliyye mücibince bi't-tevcih berât-ı âlisi itâ kılınmıştır."

Belge No: 7

"Konya'da defîn-i hâk-i itr-nâk Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî kuddise sırruhu'l-âlî hazretleri dergâh-ı feyz- iktinâhlarında mesnevî-hân ve imâmet-i türbe ve nezâret ve tevliyet kâim-i makâmlığı ve Karatay-ı sağır medresesi vakfından müderrislik cihetleriyle Âbid Çelebi Vakfından tevliyetin şart-ı vâkîf ve te'âmül-i kadîmi vechile uhdesine tevcihi hakkında dergâh-ı müşârun ileyh post-nişini reşâdetlü Mehmed Bahâeddin Veled Çelebi Efendi Hazretleri verilen arz-ı hâl ile Mahallî Mahkeme-i Şer'iyyesinden mu'ta üç kıt'a ilâm üzerine lede't-tedkik hazret-i müşâruh ileyhin yemî on beş akçe vazife ile türbe-i münîfesinde imâmet ve yemî kırk akçe vazife ile mesnevî-hânlık cihetleriyle nezâret ve tevliyet kâim-i makâmlığı ve evkâf-ı mülhakadan Konya'da Karatay-ı sağır medresesi'nin müderrislik ciheti ve Haremeyn-i Muhtereyn'e tâbi' evkâfdan Konya'da Âbid Çelebi Vakfı'nın vazife-i mu'ayyene ile tevliyeti Abdulhalim Çelebi Efendi'nin uhdesinde olduğu ve cihât-ı mezkûrenin Mevlânâ-yı müşârun ileyhin dergâhında post-nişin-i irşâd olanlara tevcihi mesbûk ve müte'amel bulunduğu anlaşılmış olduğundan cihât-ı mezkûrenin kayden mutasarrıfı görünen Abdulhalim Çelebi Efendi'nin uhdesinden refiyle post-nişin-i lâhik müşârun ileyh Mehmed Bahâeddin Veled Çelebi Efendi Hazretlerine tevcihi Mahkeme-i Eukâfdan ilâm olunmuş ve müderrisliğin tevcihi için de taraf-ı âli-i meşihat- penâhiden işâret-i aliyye keşide buyrulmuş olmağla keyfiyetin kuyûd-ı kadime-i Vakfiyye Kalemî ifâdesiyle huzûr-ı sâmi-i cenâb-ı sadâret-penâhilerinden istizânına müsâberet kılındı. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir. Fî 22 Ramazan sene 1328, fî 13 Eylül sene 1326.

Buyruldu-i sâmi sûretidir.

Ber-müceb-i takrîr ifâ-yı muktezâsına himmet buyrular deyü fî 24 Ramazan sene 1328, fî 15 Eylül sene 326."

Belge No: 8

"Konya'da medfûn Hazreti Mevlânâ Vakfı hakkındaki İ'lâmın örneğidir:

Merkez-i vilâyet olan medîne-i Konya'da defin-i hâk-i itir-nâk olan Hazretî Mevlânâ kuddise sirruhu'l-âlânın dergâh-ı feyz-iktinâh-ı âlilerinde hâlen post-nişin-i irşâd olup bi'l-cümle evkâf-ı şerîfesi mütevellisi reşâdetlü Abdüvahid Çelebi Efendi Hazretleri neclî'l-merhûm Mehmet Seyyid Hemdem Çelebi Efendi taraflarından husûs-i câide taleb ve da'vâ ve ahz ü kabza ve ikâme-i şühûd ve taleb-i tahlîfe ve terâfu' ve husûmet ve redd-i cevâba vekâlet-i âmme-i mutlaka-i sahiha-i şer'iyye ile vekil-i müseccel-i şer'isi Halebli Mehmet Subhi Efendi ibni Süleyman Ağa medîne-i mezbûre mahkemesinde meclis-i şer'-i müntrde Turakfakih mahallesi sükkânından herbiri sülâle-i tâhire-i Hazreti Mevlânâ'dan siyâdetlü Salahaddin Efendi ibni Hüseyin Çelebi Efendi ve civâr mahallesi sükkânından rifatlü Mehmet Tevfik Efendi ibni Mehmet Rüşdi Efendi ve Zencirlikuyu mahallesi sükkânından Hidayet-zâde Kudret Efendi ibni Muhiddin Çelebi Efendi ve Mustafa Çelebi Efendi ibni Mehmet Çelebi Efendi müvâcehelerinde mumâ ileyhim kendülerinin sülâle-i Hazretî Mevlânâ'dan ve evlâd-ı Çelebiyândan olduklarını ve Eukâf-ı Celâliye hâsılâtının ba'de ihrâcî'l-vezâ'if bâkîsinin hayâtlarında âbâ ve ecdâdları ve ba'de vefâtihim kendüleriyle sâ'ir Çelebiyân beynerinde mütevellî-i vakf-ı müşârünileyh ma'rifetiyle li'z-zekeri mislü hâzzi'l-ünseyeyn kâ'idesine tevfikân tevzi' ve taksîm olunmak müte'amel olduğunu iddiâ ve âhîren benim meclis-i hükmden teğayyüb etmeme mebnî müvekkilim mütevellî-i müşârünileyh için taraf-ı şer'iden vekil-i müsahhar ta'yîn olunan Ohan Efendi müvâcehesinde işbu iddiâlarını inkâra mukârin bi'l-beyyine ber-nehc-i şer'î isbât etmeleriyle mücibince mumâileyhin künevîyyen neseblerine ba'de'l-hüküm hâsılât-ı vakf-ı müşârünileyhin te'âmül-i kadîmi vechile evlâd-ı Çelebiyân beynerinde taksîm ve hisse-i müsibelerinin mumâileyhime teslîmi iktizâ eylediğini nâtik bin üçyüz onsekiz senesi şehri-i Cemâziye'l-âhiresinin guresi tarihiyle müverrah ve ol târihte medîne-i Konya'da nâ'ibü's-şer'î bulunan faziletlü Abdurrahman Efendi mühriyle mahtûm iş bu mahkeme-i Şer'iyyeden verilen il'âm-ı şer'inin bir kıta sûret-i musaddakası müvekkilim müşârünileyh Hazretleri tarafından lede't-temyiz il'âm-ı mezkûrun meâlî vekil-i müsahhar nasbının şürûtuna ri'âyet olunmuş ise iktizâ-yı mezkûr hakkında usûlüne muvâfık olduğu bin üçyüz ondokuz senesi şehri-i Cemâziye'l-evvelinin onuncu günü târihinde fetvâhâne-i âliden ve il'âm-ı mezkûr muâmele-i gıyâbiyyeyi hâvî bulunduğuna bin'den Mecelle-i Ahkâm-i Adliyye'nin bin sekizyüz otuzaltıncı maddesine tevfikân mu'âmele olunması lüzumu bin üçyüz (yırtılmıştır) senesi şehri-i Recebül'ferdinin yirmisekizinci günü târihinde Meclis-i Tedkikât-ı Şer'iyyeden tahşiye ve temhîr olunarak il'âm-ı mezkûr i'ade buyurulmuş olduğundan ber-vechi zîr i'tirâzâte şürû' olunur. Şöyleki; Aksaray ve Akşehir kazalarında vâki' mezâri-i mevkûfe-i Celâliye hâsılâtının temâmı mine'l-kadîm dergâh-ı müşârünileyhte evlâd-ı zükûrdan post-nişin olanlara â'id olup ol vechile hâsılât-ı mezkûre hayâtlarında post-nişin olanlar ve ba'de vefâtihim el-yeum post-nişin bulunan müvekkilim müşârünileyh tarafından ahz ü kabz ve tasarruf oluna gelüp te'âmül-i kadîmi dahi bu vechile cereyân edegelmektedir ve yalnız Kayıhüyyüğü ve Başara karyelerinde mezâri-i mevkûfe hâsılâtı dahi ba'de'r-rekabe ve'l-vezâ'if ancak batında mukaddem evlâd-ı evlâd-ı zükûri mumâileyhime itâ kılınmakta olup te'âmül-i kadîmi dahi bu merkezde cereyân etmektedir ve işbu Aksaray ve Akşehir kazâlarındaki mezâri-i mevkûfeden mâ'adâ kâffe-i mezâri-i mevkûfe-i Celâliye hâsılâtlarının ba'de'r-rekabe ve'l-vezâ'if humsü mine'l-kadîm post-nişin olanlara â'id olmak hasebiyle kezâlik anlar tarafından alınagelmüş olduğu gibi küsuru Mevlânâ-yı müşârünileyh Hazretlerinin evlâdından hissedâr olan batni evveldeki evlâd meyânında li'z-zekeri mislü hâzzi'l-ünseyeyn kâ'idesine tevfikân taksîm olunmakta ve ancak evlâd-ı zükûr-ı mezkûrun inâs evlâdı olup da pederi vefât edenlere de bir mikdâr hisse-i mu'ayyene verilmekte ve binâberîn her sene vakt-i hasadda hâsılât-ı vakf-ı müşârünileyh Çelebiyânın esen ve ekseri müvâcehesinde müvekkilim müşârünileyhin tevliyet ve nezâret ve meşihati hasebiyle vukû' bulan re'y ve tensîbi ve anların dahi muvâfakat ve kabûliyle herkese âdilâne taksîm ve emr-i cibâyeti kendülerine ihâle olunagelmüş ve mine'l-kadîm evkâf-ı müşârünileyh hâsılâtının emr-i cibâyet ve taksîmindeki te'âmül-i kadîmde bu merkezde bulunmuş olduğundan ve bu sene de icrâ edilen âdilâne taksîm dahi te'âmül-i kadîme muvâfık olup bi'l-cümle Çelebiyân râzı oldukları halde içlerinden müdde'a aleyh mumâileyhimin ba'zı esbâba mebnî adem-i muvâfakatları te'âmül-i kadîmi tağyîr edemeyeceği derkâr olduğundan şu hâllere göre iktizâ-yı şer'îsinin icrâsiyle il'âm-ı gıyâbi mezkûrun bi'l-fesh te'âmül-i kadîm vechile mu'âmele olunmasını bi'l-vekâle talep ederim deyu bi'l-vekâle da'vâ ettikte lede's-suâl mumâileyhim Salahaddin ve Tevfik ve Kudret ve Mustafa Efendiler dahi cevâblarında sâlifü'z-zikr Akşehir ve Aksaray kazâlarındaki mezâri-i mevkûfe hâsılâtının post-nişin olanlara â'idiyetine dâ'ir ihticâce sâlih ne gibi eurâk ve berevâtı var ise ibrâz edilmek lâzım gelir ve böyle bir eurâkın vücûdu olmayup da te'âmüle istinâd ediliyorsa yetmişaltı senesine gelinceye kadar her sene tevliyet başka başka eşhâsa ve hatta evlâd-ı vâkîfın gayrine bile birer mikdar ücretle tevdi' olunagelmekte olduğundan bunun da beyyine-i âdile ile isbâtına hâzırız ve hâsılât-ı mezkûreden ancak evlâd-ı zükûr-ı mezkûr inâs evlâdı olup da pederi vefât edenlere birer mikdâr hisse-i mu'ayyene vermekte olduklarını dermeyân ediyorlar ise de böyle iddiâ ettikleri vechile hâsılât-ı mezkûreden şimdiki halde bir şey verilmemektedir ve her sene vakt-i hasadda hâsılât-ı vakf-ı Çelebiyânın esen ve ekserinin müvâcehesinde vukû' bulan re'y ve tensîbi ve Çelebilerin muvâfakat ve kabûlüyle âdilâne taksîm edildiği zikrolunuyor ise de

hâsılât-ı mezkûrenin emr-i taksîminde âdilâne mu'amele icrâ edilmediği cihetle hâsılât-ı mezkûrenin der-anbâr edilerek li'z-zekeri mislü hâzzı'l-ünseyeyn taksîmi iktizâ ettiği hâlde bu cihet nazâr-ı itibâre alınmıyarak şeyh-i müşârünileyhin hod-serâne ve şer'-i şerîfe muvâfık olmayarak taksîmâtı icrâ ettiği cihetle bu cihetin âdilâne taksîm ve tevzi' edilmesini taleb ve da'vâ ederiz ve iddi'â-yı evveliyemizde beyân ettiğimiz cihet mütevellî-i müşârünileyh hazretlerinin kurâ-yı ma'lûmeden cesâmetli zirâ'at ve hâsılâtı kesir olanların kendüsiyle taksîmatta hâzır bulundurulmuş akrabası nâmlarına zabt ve hâsılâtı kalil olanları da bizlere irâ'e etmekte bulunduğundan ve bu vechile olan taksîmde nisbet-i âdile olmayup akl ve hakîkat ve şer'-i şerîfe muğâyir bulunduğundan hâsılât-ı vakfın cümlesi der-ânbâr olunarak tevzi' olunmasını ve bir de vakf-ı mezkûrun umûmunda almakta olduğu hums-ı hâsılâtla Aksaray ve Akşehir kazâlarında vakı' mezârî-i mevkûfe-i Celâliye hâsılâtı temâmının müvekkil-i müşârünileyhe â'ideyetinin te'âmül-i kadîmden olamayacağından Akşehir ve Aksaray kazâlarındaki mezârî-i mevkûfe hâsılâtından da hissedâr edilmeliğimizden ibâret olup çünkü her bir vakfın bir meşrûnunlehi olmak ve buna da elde bir fermân veyahut berevât-i âlişân bulunmasına mütevekkil olacağından bu vakıfların kâmilen müvekkiline â'idiyetine dâ'ir yedinde ihticâce sâlih ne gibi evrâk ve berevâtı var ise ibrâz olunsun olmadığı halde yetmişaltı senesine gelinceye kadar her sene tevliyet başka başka eşhâsa ve hatta evlâd-ı vâkıfın gayrine bile bir mikdâr ücretle tevcih olunagelmekte olduğundan bunun da beyyine-i âdile ile isbâtına hâzırız evlâd-ı zükûrun inâs evlâdı olup da pederi vefât edenlere birer mikdâr hisse verildiği bahsine gelince bunun da aslı yok ise ve bize ait bir keyfiyet olmadığından â'idiyeti olanlar tarafından aranmakta muhtârdır. Mâmafih mütevellî-i müşârünileyh hazretleri âharin mazarratında menfa'atini aramaktan ibâret olup hâsılâtın feyz ü bereketi yolunda olduğu seneler için evlâd-ı vâkıfa kurâ-be-kurâ tevzi' ve killetli zemânında cibâyetile der-anbâr iderek ber-vech-i muharrer bir idâre-i gadriye ve keyfiyeden münbe'is bulunduğu ve çünkü bu yoldaki mu'amelede kat'an adâlet bulunamayacağı sûret-i musattarada cereyân etmiş bir mu'amele olmadığı cihetle te'âmül denilemeyeceği ve taksîmde ise nisbet-i âdilenin vücûdu şart olduğu ve karyenin kuvve-i inbâtîyesiyle mikdâr-ı arâzisinde ve gerek zirâ'atte seyyân bulunamayacağı 4 Temmuz 316 târihiyle müvarrah müşârünileyh hazretlerinin mührü tahtında yazdığı tezkire-i cevâbiyesiyle de sâbit bulunduğu ve siyyemâ taksîmde adâlet bulunmadıkça o yoldaki kismete sıhhat nazariyle bakılmıyacağı ma'lûm bir keyfiyet iken şer'-i şerîfe karşı muttarid olmayan ve bâtil bulunan şu mu'amelesine te'âmül denilemeyeceği bedîhi bulunduğundan umûm hâsılâtından humsü ve gerek Akşehir ve Aksaray kazâlarındaki hâsılât-ı vakfın müstakillen ahzi ve daha evkâf-ı müşârünileyhten olarak Konya kasabasında ve derûn-i pazarda hân ve hamâm ve dükkân gibi birçok musakkafatı olup bunlardan alınan mebâliğ dahi evlâd-ı Çelebiyâna tevzi' ve taksîmi iktizâ ettiği hâlde bundan da bizler hissedâr edilmiyerek nerelere sarf edildiği meçhûlümüz bulunduğundan bunlardan hissedâr edilmeliğimizle berâber evlâd-ı vâkıfa kurâ-be-kurâ taksîmdeki adâletsizliği şer'an tecvîz olunamayacağından bu yoldaki müdâfa'asının reddiyle iddi'â-yı evveliyemiz dâ'iresinde bi'l-cümle mu'amelât ve hâsılât-ı mevkûfe-i Celâliyenin her sene bir anbara vaz' edilerek nisbet-i âdile ve hükm-i şer'-i şerîfe tevfiikan taksîminin taht-i hükme alınmasını taleb ederiz deyu ahadühümâ âharin ber-vech-i muharrer ıtlâk ve takyid müdde'alarını inkâr etmeleriyle ve husûs-ı mezkûrda takyid beyyinesi evlâ olmakla evvelen dâfi' vekili mumâileyh Mehmet Subhi Efendi'den ber-vech-i meşrûh takyid müdde'asına yâni sâlifüz-zikr Aksaray ve Akşehir kazâlarındaki mezârî-i mevkûfe-i Celâliye ve hâsılâtı temâmının ve mâ'adâ bi'l-cümle mezârî-i mevkûfe-i Celâliye hâsılâtından ba'de'r-rakabe ve'l-vezâ'if humsünün minel-kadîm evlâd-ı zükûrdan dergâh-ı müşârünileyhde post-nişin olanlara ve bâkisinin hissedâr evlâd-ı Çelebiyân meyânelerinde li'z-zekeri mislü hâzzıl-ünseyeyn taksîm olunageldiği hakkındaki müdde'alarını mutâbik beyyine taleb olunduktan ber-vech-i muharrer müdde'asını ceride-i şer'iyyeye isimlerini yazdırmış olduğu yirmialtı nefer kesândan li-ecliş-şehâde meclis-i şer'a ikâme ve ihzâr eylediği Hüseyin Efendi-zâde Nuri Bey ve Sercelu mahallesinden bakkâl Halil Dede ibni bahçevân Rüşdü (bir kelime okunmadı) Turakfakih mahallesi sükkânından Hacı Sabri Dede ve Cemâleddin-zâde Hacı İzzet Efendi'nin ber-tıbk-ı müdde'â tafsil-i mezkûr üzre müttefikü'l-lafzı ve'l-ma'nâ bi'l-muvâcehe ber-nehc-i şer'i eyledikleri şehâdet-i şer'iyyeleriyle isbât edüp kable temâmi't-tezkiye ve'l-hüküm mumâileyhim Salâhaddin ve Kudret ve Tevfik Efendiler kelâma âğâz edüp şühûd-i mumâileyhimden Nuri Beyin kizbile ma'rûf olduğu şöyle dursun müvekkil-i müşârünileyh reşâdetlü Abdülvahid Çelebi Efendi Hazretleri tarafından mikdâr-ı ma'lûmumuz olmadık ma'âşla Meram'daki inşâ ettirmiş olduğu bağın nezâretinde bulunduğumuz ve hatta kasaba derûnunda ikâmet ettiği hânesini icârının bile Çelebi-i müşârünileyh hazretleri tarafından itâ olunduğu ve devâm üzere târik-i salât ve şârib-i hamr bulunduğunun isbâtına hâzırız ve Hacı Sabri Dede kadîmen Mevlânâ-yı müşârünileyh hazretlerinin dergâh-i şerifinde çile çıkarmış hademededen olup dergâh-ı müşârünileyhânın ise kadîmen nezâret-i Çelebi-i müşârünileyhte olduğundan ve ezher cihet derûşânın (bir kelime yırtık) mu'amelâtı müşârünileyhe âid bulunduğundan bunun dahi şu sûretle olan şehâdeti garaza müstenîd olmakla makbûlümüz değildir ve Sercelu mahallesinden Halil Dede'nin şehâdetine gelince kendisinin Kiret karyesindeki inşâ ettirmiş olduğu hânenin mikdârı ma'lûmumuz olmadık ma'âşla nezâretinde Mirahurluk hizmetlerinde bulunduğunuz isbâtına ve merkûm Dellâke oğlu demekle yâd edilmiş olan Sayisin dahi şehâdeti makbûlümüz değildir bâlâda beyân ettiğimiz vechile şühûd-i merkûmûnun nafakaları Çelebi-i müşârünileyh hazretlerine münhasır ve yüzünden mestefid oldukları şöyle dursun Çelebi-i müşârünileyh Hazretleri post-nişinliği

ne bi't-ta'yin Konya'ya teşriflerinde Çelebiyândan lâzım gelenleri huzûruna bi'l-celb eslâfım umûm Çelebiyâna ğadretmiş olduğundan Akşehir ve Aksaray kazâlarında vâkı' mezâri'-i mevkûfe-i Celâliye hâsılâtı dahi Çelebiyânın umûmuna âiddir. Bu senelik Aksaray hâsılâtı mekteb-i behâiyenin inşâ'atına sarf olunsun da diğer seneler hâsılâtı da Çelebiyânın umûmuna taksım olunsun deyü emrederek o sene Aksaray hâsılât-ı esmânının mekteb-i mezkûre sarf olduğunu isbâta hâzır olduğumuzdan işte şu keyfiyet ise te'âmül-i kadîmi tağyîr edeceğinden iddi'â-yi evveliyemizi tekrâr ederiz ve hatta yakın vakte kadar Aksaray ve Akşehir kazâlarındaki mezâri'-i mevkûfe-i Celâliye hâsılâtı sâir hâsılât-i Celâliye ile berâber evlâd-ı Çelebiyân beynlerinde li'z-zekeri mislü hazzî'l-ünseyeyn kâidesine tevfikân taksım oluna gelmekte iken mezkûr Aksaray ve Akşehir kazâlarındaki mezâri'-i mevkûfe ve sâirlerini teğallüben el'an post-nişin olan müvekkil-i müşârünileyh Abdülvahid Çelebi Efendi Hazretlerinin selefleri ile kendüsi tarafından zabt edildiğinden müşârünileyh Abdülvahid Çelebi Efendi Hazretlerinin te'âmül-i kadîmi hakkındaki iddi'aları hilâf-i hakîkattir binâ'enaleyh sûret-i zabtları kadîm olmayup hâdisdir Hudûs beyyinesi evlâ olduğundan hudûs hakkındaki da'vâmızı şâhid-i şahsî ile isbâta hâzırız ve nefsi Konya kasabasiyle kurâda bulunan mezâri'-i mevkûfe-i Celâliye hâsılâtı yakın vakte kadar umûm Çelebiyân beynlerinde li'z-zekeri mislü hazzî'l-ünseyeyn kâidesine tevfikân taksım olunagelmekte iken henüz post-nişin bulunan müvekkil-i müşârünileyh Abdülvahid Çelebi Efendi ile Sadrüddin Efendiler zamânında hâsılât-ı mezkûrenin kendülerine humsünü ifrâz ederek mütebâkisini evlâd-ı Çelebiyân taksım eylemekte bulunmuş olduğundan müşârünileyh Abdülvahid Çelebi Efendinin te'âmül-i kadîm hakkındaki iddi'ası hilâf-i hakîkattir. Binâ'enaleyh sûret-i zabtları kadîm olmayup hâdisdir. Hudûs beyyinesi evlâ olduğundan hudûs hakkındaki da'vâmızı şâhid-i şahsî ile isbâta hâzırız deyü müdde-i vekîli mumâileyh Mehmet Subhi Efendi'nin ber-vech-i muharrer müdde'asını inkâr ve ancak evkâf-ı Celâliye mülhakatından Âbid Çelebi vakfı olmak üzere Başara ve Kayıhüyüğü karyelerindeki mezâri'-i mevkûfe-i mezkûre hâsılâtları mine'l-kadîm müşârünileyh Hazreti Mevlânâ'nın evlâd-ı evlâd-ı zükûruna meşrût ve âid ve te'âmül-i kadîmi dahi bu vechile cereyân edegeldiğini tâi'an ikrâr ettikleri gibi mumâileyh Mustafa Efendi dahi cevâbında Akşehir ve Aksaray kazâlarındaki evkâf-ı Celâliye hâsılâtının temâmı ve mâ'adâ mezâri'-i mevkûfe hâsılâtının da ba'de'l-masârif humsü müşârünileyh Hazreti Mevlânâ'nın evlâd-ı zükûrundan post-nişin olanlara ve bâkisinin dahi li'z-zekeri mislü hazzî'l-ünseyeyn sâir evlâdına meşrût ve te'âmül-i kadîmi dahi bu vechile cereyân etmektedir deyü müdde-i vekîli mumâileyh Mehmet Subhi Efendi'nin def'i mezkûr müdde'asını temâmiyle tâi'an ikrâr ettikten sonra dâfi' vekîli mumâileyh Mehmet Subhi Efendi tekrâr cevâbında Konya'da sük-ı Sultânide Atpazarı ve Türbe Çarşısında vâkı' musakkafât-ı Evkâf-ı Celâliyeden bulunan dekâkin ile hanları ve Şerâfeddin câmi'i şerifi pîşgâhındaki menzil ile Bunarı mahallesinde vâkı' Dede bahçesi demekle ma'rûf Hasan Dede bahçesinin bi'l-cümle ğallâtı mine'l-kadîm dergâh-i şerif-i müşârünileyh te ikâd olunan kanâdil ve mum ve rugan bahâlarına ve Âbid Çelebi Vakfından olan hamâmın icâresi dahi dokuz nefer cüzhân ile evlâd-ı zükûra ve Türbe çarşısındaki bir bâb diğer hânın ğallesini dahi dergâh-ı müşârünileyhte beher sene kırâet olunacak meulid ve mi'râc-i şerif mühimmâtına meşrûta ve âidtir ve bu vechile meşrûtunleherine sarf olunagelmektedir. Binâ'enaleyh müdde'ilerin peder ve dedeleri işbu musakkafat meyânında mezbûr hamâmın mâ'adâsının ğallesinden hisse aldıklarının vukû' yoktur deyü def'i davâya kıyâm edicek mumâileyhimâ Tevfik ve Salahaddin Efendiler cevâblarında musakkafât-ı mezkûre icâresinin dergâh-ı şerif-i müşârünileyhin kanâdil ile sâiresine ve Âbid Çelebi vakfından olan hamâm icâresinin evlâd-ı zükûra meşrût olduğu beyân olunuyor ise de zikrolunan musakkafât icâresinden bir cüz'isi sarf edilüp kısm-ı â'zâmı mütevellî-i müşârünileyhin yed-i me'kelinde kalmış olduğundan icârelerinin nerelere sarf olunacağına ve evlâd-ı Çelebiyânın da bunlardan hissedâr oldukları mütevellînin zabtında bulunan berevât ve fermân-ı âlîşânlar ile sâbit olacağından bir takım hademeye meşrût olsa bile fazlası yine beyne'l-evlâd taksım olunmak iktizâ ederek musakkafât icârelerinin ahz ü kabz ve sarfına bizim dahi ma'lûmâtlarımız olmak lazımgelirken haberdâr edilmemekliğimiz elbette bir sebebe müstenid olmakla vâridât-ı mezkûrenin dahi zapta sâbıkımız vechile mütevellî-i müşârünileyhin yed-i me'kelinden tahlisini taleb ve iddi'â ederiz ve musakkafât ğallâtının yakın vakte kadar bir cüz'isi hademe ve mütebâkisi sâir hâsılât-ı Celâliye ile beyne'l-evlâd umûm Çelebiyâna taksım olunagelmekte iken musakkafât-ı mevkûfe ğallâtı tegallüben post-nişin bulunan merhûm Sadreddin Çelebi Efendi ile el-ân post-nişin bulunan müvekkil-i müşârünileyh Abdülvahid Çelebi Efendi Hazretleri tarafından zabt edildiğinden sûret-i zabtları kadîm olmayup hâdisdir. Hudûs beyyinesi evlâ olduğundan hudûs hakkındaki da'vâmızı isbâta hâzırız deyü musakkafât-ı mezkûre ğallâtı hakkında ahâdühümâ âharin ber-minual-i muharrer müdde'alarını inkâr etmeleriyle mumâileyhim Salahaddin ve Tevfik ve Kudret Efendilerin şâhidân-ı mezbûrân Nuri Bey ve Derviş Halil Dede haklarındaki ta'n-ı mezkûr müdde'aları için bi't-taleb meclis-i şer'a ikâme ve ihzâr eyledikleri ahrâr-ı ricâl-i müsliminden her biri mensûb oldukları Dolapdere mahallesinden Hacı Osman Efendi-zâde Seyid ve Sabuncu-zâde Ahmet bin Hüseyin ve Eyüp Ağa-zâde Süleyman bin Eyüp ve Hacı Süleyman mahallesinden Reyhan bin Abdullah ve Mahmud bin Osman ve İbrahim bin Mehmed'den bâ-varaka-i mestûre sirren ve ba'dehu tarafeyn müvâcehesinde Ahmet bin Hacı Mehmet ve Tevfik bin Abdükkadir ve Mevlûd bin İbrahim'den alenen lede't-tezkiye âdil ve makbûlü's-şehâde idükleri iş'ar ve ihbâr olunan Helvacı-zâde İbrahim Efendi ibni Hacı Ahmet ve Saraç esnâfından Ebubekir Usta ibni Abdullah istişhâd olunduklarında zâtları ma'lûmumuz olan Hüseyin

Efendi-zâde Nuri Bey ve Derviş Halil Dede'nin az ve çok nafakalarını reşâdetlü Abdülvahid Çelebi veriyor ve bazı hizmetlerinde istihdâm ediyor olduğunu biliyoruz ve bu husûsa bu vech üzere şâhidiz şehâdet dahi ederiz deyü edâ-yi şehâdet-i şer'iyye etmeleriyle mücibince şâhidân-ı mezbûrân Nuri Bey ve Derviş Halil Dede'nin kefâletleri makbûle olmadığı ba'de't-tefhîm mûmâ ileyhimin kezâlik meclis-i şer'a ihzâr eyledikleri Helvâcî-zâde Bektaşî Hacı Hüseyin bin Hacı Osman ve Helvacî-zâde arzuhâlcı Süleyman Efendi ibni Hacı Hafız Mustafa'dan her biri kezâlik istişhâd olundukta Aksaray ve Akşehir kazâlarında vâkî' evkâf-ı Celâliye hâsılât-ı evlâd-ı Çelebiyân beyninde li'z-zekeri mislü hâzzî'l-ünseyeyn taksîm olunagelüp yakın vakıttan berü hâdis olarak hâlen post-nişin Abdülvahid Çelebi Efendi Hazretleri hâsılât-ı mezkûreden sâ'ir Çelebiyâna vermiyor ve vermemesi ve sûreti zaptı hâdisdir. Bu husûsa bu vech üzere şâhidiz şehâdet dahi ederiz deyü şehâdet etmişler iseler ve gerek mumâliyhim Salahaddin ve Tevfik ve Kudret Efendilerin da'vâ-yı mezkûrelerinde ve gerek şâhidân-ı mezbûrânın şehâdetlerinden târih beyân olunarak keyfiyet-i hudûs tashîh ve tafsil olunamamakla berâber esâsen husûs-ı mezkûrda ber-vech-i muharrer takyîd beyyinesi evlâ ve müreccah olduğuna binâ'en vekîl-i dâfi'i mumâileyh Mehmet Subhi Efendi'den vech-i meşrûh üzere takyîd-i müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olundukta li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a ikâme ve ihzâr eylediği Biberiyat Mahallesi sükkânından sertarik siyâdetlü Âdil Çelebi Efendi ibni Hacı Ârif Efendi ve civâr mahallesi sükkânından siyâdetlü diğeri Âdil Çelebi Efendi ibni Yakub Çelebi ve türbedâr zehâdetlü Osman Dede Efendi ve Pir Mehmet Paşa mahallesi sükkânından ve mu'teberân-ı tüccârdan Hacı Seyyid Dede Efendi ibni Mustafa'dan her biri istişhâd olunduklarında fi'l-hakîka Konya çarşısında Atpazarında vâkî' zemîni Pir Es'ad vakfından senevî (açık) kuruş mukâta'alu vakıf olup üç taraftan tarik-i âm ve cenûben yeni Buğdaypazarı ve bazan Hacı Mahmud Efendi Hanı ile mahdûd fevkânî ve tahtânî bir bâb ve yine tahtânî bir bâb cem'ân iki bâb hân ve ittisâllerinde yirmibir bâb dükkân ve yine Atpazarında poyraz tarafı Pir Es'ad vakfı dükkânı ve üç taraftan tarik-i âm ile mahdûd birbirine muttasıl onbeş bâb dükkân ve Türbe-i şerîf önünde Koyunpazarı caddesinde zemîni Evkâf-ı Celâliyeden garben Abdülhay-zâde A'î Efendi kahvesi ve şimâlen ve şarkan tarik-i âm ve cenûben Memiş Efendi hânesi ile mahdûd üç bâb dükkân ve bir bâb sulu kahve ve derûnunda dokuz bâb mağaza ve yine türbe-i şerîf önünde Evkâf-ı Celâliye caddesinde zemîni Evkâf-ı Celâliyeden iki taraftan tarik-i âm ve bir taraftan Molla Efendi Medresesi ve bir taraftan Yahci Ağanın Süleyman Efendi ve bazan Hasan Hüseyin dükkânları ile mahdûd birbirine muttasıl dört bâb dükkân ve Sultanselim civarında iki taraftan tarik-i âm ve bir taraftan vakf-ı mezkûr mevlûdiye mi'râciyesine meşrûta hân ve bir taraftan câmi-i mezkûr civârındaki kademhâne ile mahdûd zemîni Evkâf-ı Celâliyeden onbeş bâb dükkân ve yine türbe-i şerîf önünde bir taraftan Deveci oğlu Mehmet Emin Efendi zevcesi ve bir taraftan Su terazisi ve bir taraftan inâsa mahsûs hamâm ve taraf-ı râbi'lî tarik-i âm ile dükkânlar ve Mahkeme Hamâmı civârında bir taraftan İrfaniye ve bazan mu'âllimhâne medreseleri ve bir taraftan (yedi kelime yırtılmıştır) bahçesi ve iki taraftan tarik-i âm ile mahdûd Mahkeme Konağı demekle ma'rûf bir bâb hâne ve Bunarı mahallesinde vâkî' bir taraftan Tacvezir türbesi ve bir taraftan tarik-i âm ve bir taraftan Zekeriyâ'nın Ali ile Mehmet ve Hasan Efendi bahçesi nâm-ı diğeri Dede bahçesi ile ma'rûf bahçe mine'l-kadîm Evkâf-ı Celâliyyeye merbût vakıf olup bunların mine'l-kadîm dergâh-ı müşârünileyhte ikâd olunan kanâdil ve mum ve rugan bahâlarına âid ve meşrût olmak üzere sarf olunmaktadır ve türbe çarşısında vâkî' iki taraftan tarik-i âm ve bir taraftan vakf-ı mezbûrun çerâğ ve kanâdil akçasına meşrût olan onbeş bâb dükkânlar ile mahdûd kezâlik zemîni Evkâf-ı Celâliyeden bir bâb tahtânî Hân dahi Evkâf-ı Celâliyyeye merbût vakf-ı kadîm olup senevî hâsıl olan gallesi dergâh-ı şerîf-i mezkûrda beher sene kırâ'et olunan mevlid-i şerîf ve mi'râciye mühimmâtına meşrût ve â'iddir ve beher sene mütevellî ma'rîfetiyle ber-vech-i muharrer meşrûtunlelerine sarf oluna gelüp ve telâmül-i kadîmi dahi bu vechile cereyân edegelmektedir biz bu husûsa bu vech üzere şâhidiz şehâdet dahi ederiz ve mahallinde ta'yîn ve irâ'e-i hudûd ederek edâ-i şehâdeti şer'iyye ettiklerinden sonra şühûd-i mumâileyhimden ser-tarik Âdil Çelebi Efendi ve tüccârdan Seyyid Dede Efendi'den her biri tekrar meclis-i şer'a hâzîrân olup istişhâd olunduklarında fi'l-hakîka Konya çarşısında türbe civârında vâkî' iki tarafı tarik-i âm ve diğeri tarafları vakf-ı mezkûr dükkânları ile mahdûd Âbid Çelebi vakfından olan bir çifte hamâmın gallesi dahi dergâh-ı şerîf-i müşârünileyhte dokuz nefer cüz-hân vazîfesi ifâ olunduktan sonra bâkîsi evlâd-ı zükûr-i Çelebiyâna meşrûtdur telâmül-i kadîmi dahi bu merkezde cereyân etmektedir biz bu husûsa bu vech üzere şâhidiz şehâdet dahi ederiz deyü her biri kezâlik mahallinde ta'yîn-i hudûd ederek edâ-i şehâdet-i şer'iyye etmeleriyle şühûd-i mumâileyhim Âdil Çelebi Efendi ibni Yakub Çelebi ve sertarik diğeri Âdil Çelebi Efendi ibni Hacı Ârif Efendi ve türbedâr Osman Vehbi Efendi ve tüccârdan Seyyid Dede Efendi ile ber-vech-i meşrûh mezâri-i mevkûfe-i Celâliye hâsılâtı hakkında şehâdet eden Hacı İzzet Çelebi Efendi ibni Cemaleddin ve Hacı Sabridin Efendi ibni Hacı Mustafa'dan evvelâ mensûb oldukları ser-tabbâh-ı dergâh-ı Hazreti Mevlânâ Mehmet Salahaddin Efendi ibni Ziya Efendi ve mesnevî-hân Hüseyin Sıdkı Efendi ibni Abdullah ve Turakfakih mahallesinden Nuh Mehmet Efendi ibni Ömer ve Ahmet Usta bin Hasan ve İbrahim bin Mustafa ve Pirpaşa mahallesinden Katırcı-zâde Mustafa Efendi ibni Osman ve Mehmet Efendi bin Hacı Kadir ve Niyazi bin Emin'den bâ-varaka-i mestûre sirren ve ba'dehu tarafeyn müvâcehesinde Ömer Efendi ibni Abdülahad ve Hacı Osman ibni Mehmet ve Mustafa Efendi bin diğeri Mehmet'den alenen lede't-teziye âdil ve makbûlü's-şehâde idükleri iş'ar ve ihbâr olunup ol vechile şehâdetleri hayy-i

kabûlde olmağın mücibince bi-vech-i şer'î mu'ârazadan ba'de'l-men musakkafât-ı mezkûreden türbe civârındaki bir bâb hân gallesinin ba'de'r-rakabe dergâh-ı müşârünileyhde beher sene kırâ'et olunan meulid ve mi'rac-ı şerif-i Nebevî mühimmâtına ve bâkî bi'l-cümle musakkafât-ı mezkûre gallâtının dahi dergâh-ı müşârünileyhte ikâd olunan kanâdil ve şem'adan rugan ve mum bahâlarına ber mücib-i te'âmül-i kadim sarf olunması ve mezkûr çiftte hamâm gallesinden ba'de'r-rakabe dokuz nefer cüz-hânın vazîfe-i mu'ayyeneleri itâ olunduktan sonra fazlasıyla vekil-i mumâileyh Mehmet Subhi Efendi'nin ikrâr-ı mücibince mezkûr Kayıhüyük ve Başarakavak karyelerindeki mezâri-i mevkûfe hâsîlâtının ba'de'l-masârif ancak evlâd-ı zükûr-ı Çelebiyân beynlerinde taksim ve hisselerinin yedlerine teslim edilmesi ve mârrû'l-beyân Aksaray ve Akşehir kazâlarındaki vâkî mezâri-i mevkûfe-i Celâliye hâsîlâtı temâmının ve mâ'adâ bi'l-cümle mezâri-i mevkûfe-i Celâliye hâsîlâtı humsünün dergâh-ı müşârünileyhte hâlen post-nişîn-i irşâd olan müvekkil-i müşârünileyh Abdülvahid Çelebi Efendi hazretleri taraflarından te'âmül-i kadim vechile ahz ü kabz ve tasarruf olunması ve bâkî bi'l-cümle mezâri-i mevkûfe-i Celâliye hâsîlâtının dahi ber-müceb-i te'âmül-i kadim mumâliyhim Salahaddin ve Tevfik ve Kudret Efendiler ile sâ'ir hissedâr evlâd-ı Çelebiyân beynlerinde li'z-zekeri mislü hâzzî'l-ünseyeyn kâidesine tevfikân taksim ve hisselerinin yedlerine teslim kılınması iktizâ eylediği ba'det-tefhîm Konya Mahkeme-i Şer'iyyesinden ilâm olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmisi ve'l-işrin min şehri Zi'l-ka'deti's-şerife sene işrin ve selâse mie ve elf.

Belge No: 9

"Ve bu sahîfe-i şer'iyyetü'l-fahavî tahrîrine bâ'is ve bâdî olan pişvâ-yı erbâb-ı tarikat ve reh-nümâ-yı ashâb-ı hakikat zuhrü's-sâlihîn, mürşidü's-sâlikîn, kudvetü ashâbi'l-esrârî ve'l-temkin sâlik-i mesâliki'l-yakîn, zâ'ir-i beytu'llâhi'l-harâm es-sâfi beyne'r-rükni ve'l-makâm mefharu's-sâdât menba'u'l-İzzi ve's-sâ'adât iftihâru âl-i Tâhâ ve Yâsîn, ihtiyâru evlâd-ı Seyyidü'l-mürselîn el-muhtassu bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'l-Mu'in hâlen seccâde-pîrâ-yı meşihat-i Mevlûî olan eş-Seyh es-Seyyid El-Hâc Mehmed Arif Efendi ibni el-merhûm es-Seyyid Abdurrahman Efendi etâ'le'llâhu te'âlâ bekâhu ve radiye anhu bi-fadlihi ve erdâhu. Âmmе-i tasarrufâtı câ'ize ve kâffe-i teferru'âtı nâfize olduğu hâlde meclis-i şer'i şerif-i şâmihu'l-imâd ve mahfel-i dîn-i münîf-i râsihü'l-eutâddan vakf-ı âti'l-beyâna li-ecli't-tescîl mütevellî nasb eylediği zuhrü'l-emâsili ve'l-akrân Ahmed Ağa ibni Abdullah mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüp el-ân silk-i milk-i sahihimde münselik olan emlakimden üç cild Mushaf-ı şerifi ve mahmiye-i Konya sâneha'llahü tealâ ani'l-beliyyeti hısnı ebvâbından Atpazarı kapusu dâhilinde Alaca han kurbünde vâkî kibleten mezkûr Alacahan ve şarkan ve garben ve şimâlen tarik-i âm ile mahdûd fevkânî ve tahtânî yüz bâb oda ve bir ahur ve bir kenîf ve dâhiliye dört bâb dükkân ve hâriciye yirmi beş bâb dükkân ve bir avluyu müstemil bir bâb hanı hasbeten li'llâhi'l-Meliki's-Samed vakf-ı sahîh-i mü'ebbed ve habs-i sarîh-i muhalled ile vakf ve habs idüb şöyle şart eyledim ki, han-ı mezkûr yed-i mütevellî ile tâlibîne icâr olunup hasıl olan icârât rakabeye muhtaç oldukta evvelen rakabesine sarf olunup ba'de'r-rakabe bâkî kalan icârâtdan yevmî bir buçuk cedîd akçe vazîfe ile makbûlü bârgâhı kayyûmî ceddîm Hazreti Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî türbe-i şerifinde vaz' ve vakfeylediğim mârrû'z-zikr üç cild Mushaf-ı şerifin birinde zikrolunan türbe-i şerifeden kâri-i Mesnevî olan Derviş Mehmed Efendi yevmî birer hizb tilâvet ve senede üç hatm-i şerif idüb sevâbını şefî-i rûz-î cezâ olan serdâr-ı enbiyâ resûl-i kibriyâ Hazreti Muhammed Mustafa Sallallahü te'âlâ aleyhi ve sellem hazretlerinin rûh-ı pür-fütûhlarına ve sâ'ir mü'minîn ve mü'minât rûhlarına ihdâ eyleye ve zikrolunan bir cild Mushaf-ı şerif de yine türbe-i mezkûrede Aşçıbaşı olan Derviş Cafer yevmî birer hizb tilâvet ve senede üç hatm-i şerif idüb sevâbını kutbü'l-ârifin zuhrü'l-vâsîlîn ceddîm Hazreti Mevlânâ Celâleddin kuddise sırruhu rûh-ı şeriflerine ve sâ'ir ervâh-i müslimîn ve müslimâta ihdâ idüb hân-ı mezkûr icârâtından yevmî birer buçuk cedîd akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve yine zikrolunan bir cild Mushaf-ı şerifden türbe-i mezkûrede türbedâr olan Derviş yevmî birer hizb tilâvet ve senede üç hatim idüb sevâbını bu fakîr-i hakîrin rûhuna ve sâ'ir ervâh-ı mü'minîn ve mü'minâta ihdâ idüb icârât-ı mezkûreden yevmî birer buçuk cedîd akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve yine zikrolunan bir cild Mushaf-ı şerifden türbe-i mezkûrede sâkin dervişânın ser-tarikleri olan diğer Derviş Mehmed yevmî birer hizb tilâvet ve senede, üç hatim idüb sevâbını zevcem merhûme Şerife Safiye Hatun'un rûhuna ve sâ'ir ervâh-ı müslimîn ve müslimâta ihdâ idüb icârât-ı mezkûreden yevmî birer buçuk cedîd akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve zikrolunan üç cild Mushaf-ı şerifin mahsûs birinden dahî türbe-i mezkûrede bevâb olan Derviş Ahmed yevmî birer hizb tilâvet ve senede üç hatim idüb sevâbını merhûm vâlidim es-Seyyid Abdurrahman Efendi rûhuna ve sâ'ir ervâh-ı mü'minîn ve mü'minâta ihdâ idüb icârât-ı mezkûreden yevmî birer buçuk cedîd akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve yine zikrolunan cüz-hânlık cihetleri hayatta olduklarınca merkûmün Derviş Mehmed Efendi ve Derviş Cafer ve Derviş Mehmed ve diğer Derviş Mehmed ve Derviş Ahmed ve Derviş Ali'ye meşrûta ola ba'de vefâtim türbe-i mezkûrede her kim kâri-i Mesnevî ve aşçıbaşı ve ser-tarik ve türbedâr ve bevâb-ı evvel ve sâni olur ise zikrolunan cüz-hânlık cihetleri, merkûmünün her birine

meşrûta olduğu gibi anlara dahi meşrûta olub vazîfe-i mersûmeleriyle mutasarrıf olalar ve han-ı merkûme icârâtından türbe-i mezkûrede vâki' on sekiz bâb hücurâtda leyl ü nehâr sâkin olan Mevlevî fukarâsına mum akçesi olmak üzere beher hücre başına yevmî birer buçuk cedîd akçe mum akçesi virile. Sâkin olmayanların mum akçesi vech-i âtî üzere evlâd beyninde taksim oluna. Bunlardan sonra hân-ı mezkûr icârâtından bâkî kalan icârâta hayatta oldukça ben kendim mutasarrıf olub ba'del-vefât vezâ'if-i mezkûreden ve mum akçesinden sonra bâkî kalan icârât evlâdına ve evlâd-ı evlâdına ve evlâd-ı evlâd-ı evlâdına meşrûta olub beynlerinde li'z-zekeri misli hâzzi'l-ünseyeyn taksim eyleyeler. Evlâd-ı zükûr olmaz ise, evlâd-ı inâsım ve evlâd-ı evlâd-ı inâsım ve evlâd-ı evlâd-ı evlâd-ı inâsım ales-seviye taksim eyleyeler. İyâzen billâhi te'âlâ evlâd bi'l-küllîye münkariz olur ise icârât-ı mezkûre ba'de't-tevliye cihât-ı merkûmeye verildikten sonra bâkî kalan icârât hücurât-ı mezkûrede sâkin Mevlevî fukarâsına meşrûta olub beynlerinde ale's-seviye taksim oluna ve vakf-ı mezbûra hayatta oldukça binefsihi kendim mütevellî olub âmme-i umûr-ı evkâf yedimde ola. Ol demki nefsi-i mutma'innem gûşu "irciî ilâ rabbiki râdiyeten mardıyye" nidâsı yetişüb icâbeten li-hâzihi'd- dâ'veti'l- 'a'zîme tûtî-i cân-ı azîzim bu kafes-i âb u gilden halâs bulub tqyerân-ı gülîstan-ı âlemi kuds ve seyrân-ı gülgeşt-i fezâ-yı üns eyleye .Vakf-ı mezkûruma aslah-ı evlâd-ı zükûrum ve aslah-ı evlâd-ıevlâd-ı evlâd-ı zükûrum el-aslahu fe'l-aslah hasbî mütevellî ola ve badel' inkirâz ne'üzübillâhi te'âla min zâlik aslah-ı evlâd-ı inâsım ve aslah-ı evlâd-ı evlâd-ı evlâd-ı inâsım el-aslahu fe'l-aslah hasbî mütevellî ola bade'l-inkirâz iyâzen billâhi te'âlâ türbe-i mezkûrede her kim şeyh ve seccâde-nişîn olur ise vakf-ı mezbûra hasbî mütevellî olub ba'de't-tevliye icârât-ı mezkûre cihât-ı merkûmeye verildikten sonra bâkî kalan icârât hücurât-ı mezkûrede sâkin fukarâ-yı Mevlevîye beynlerinde ale's-seviye taksim eyleyeler deyü ta'yîn-i şurût ve te'kîd-i kuyûd eylemiştir. Tahrîren fî's-sâni aşara min şehri Rebi'i'l-evvel sene 1144.

Be'imzâ-i es-Seyyid Yahya İbni Muhammed el-Hüseynî Efendi el-müvellâ Hilâfe bi-medîneti Konya.

Belge No: 10

T.C

VAKIFLAR

**Umum Müdürlüğü
İdare Meclisi**

Sayı: 687

Karar No: 615

H u l â s a

Konyada Şeyh Mehmed Arif vakfının zaptı h .

Konya'da Şeyh Mehmed Arif vakfının, hayratı tekkeden ve tekke muhassasatından ibaret olup başkaca hayri bir hizmeti olmadığı bağlı yazılardan ve vakfiyesi örneğinden anlaşıldığından bahsile, hayratı tekkeden ibaret olan ve tekkelerin sededilmesi dolayisile fiili ve hayri hizmeti kalmamış olan bu vakfın Vakıflar Kanununun 1 inci maddesinin Ç fıkrası uyarınca mazbut vakıflar arasına alınması hakkında Muamelat M.T. Müdürlüğünün tevdi olunan 18.6.938 günlü ve 687 evrak sayılı yazısı ile ilişkileri okundu.

Adı geçen Şeyh Mehmed Arif vakfının vakfiye ile tesbit edilen durumuna göre kanunen hayri bir hizmeti kalmadığı anlaşılınca 930 senesi bütçe kanununun 6 inci maddesi uyarınca tevliyeti merfu olup o tarihten beri tevcihe imkan olmamakla mazbutan idaresi lazım gelmekle beraber, 2762 N. 11 Vakıflar Kanununun 1 inci maddesinin Ç fıkrası da bu gibi vakıfların mazbutan idaresini amir olduğundan, bu fıkra uyarınca mazbut vakıflar arasına alınarak Umum Müdürlükçe idaresine ve şartlarının yerine getirilmesine imkan kalmadığına göre, alâkalıların hakkı mahfuz kalmak kaydile, gelirinin kudretsiz mazbut vakıflara tahsisine 22/6/938 gününde oybirliğiyle karar verildi.

İdare Meclisi	Üye	Üye	Üye	Üye
Başkanı	Umum Müdür	İmza	İmza	F.Turhan
İmza	İmza			İzinli

Muamelatı
24--6-938

26 Haziran 1938

Belge No: 11

"Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî kuddise sırrıhu'l-âlî Hazretlerinin evkâf-ı şerifelerine merbût kurâ agnâmı rûsûmâtı hakkında mine'l-kadîm mer'ıyyü'l-icrâ olan mu'âmele-i istisnâiyyehin kemâ kân ifâsı husûsuna dâ'ir reşâdetlü Çelebi Efendi Hazretleriyle sâ'ir Çelebiyân ve Dervîşân taraflarından vukû' bulan istid'â üzerine Meclis-i Muhâsebe ve Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliyyeden kaleme alınan mazbatalar encümen-i mahsûs-ı meşverette lede'l-kirâ'e evkâf-ı mezkûre kurâsı agnâmı vakt-i ta'dâdda başka mahallerde agnâm-ı sâ'ire ile muhtelit bulunduğundan tefrîk-i agnâmdan dolayı agnâm mütezimler ile me'mûrîn beyninde münâza'a ve münâkaşa vukû' bulmaması için zikr olunan agnâm rûsûmâtı mukâbilinde cânib-i evkâf-ı müşârun ileyhe senevî elli bin kuruş tahsîsi kararlaştırılmış ise de bu sûret altı yüz seneden berü tağyîr olunmamış olan mu'âmele-i istisnâiyyeyi bozacağından ve şâyet ilerüde kurâ-i mezkûr aşârına dahi sirâyet edecek olur ise evkâf-ı müşârun ileyhe hâlel tatarrukunu mücib olacağından bahs olunup ancak gerek kura-i sâbık ve gerek bu kerre meclis-i Vâlânın mutâla'ası vechile agnâm-ı mezkûre rûsûmunun bedele rabtı Hazîneye celb-i menfa'at için olmayup mücerred hîn-i ta'dâdda müşkilât zuhûrunun men'i maksadına mebnî idüğünden hâlen ve istikbâlen istihsâl ve tefrîk-i rûsûmâtda bir gûne müşkilât kalmamak ve vakf-ı müşârun ileyhin hukûku kâmilen ifâ ve muhâfaza olmak üzere agnâm rûsûmunun şimdilik hâsılât-ı seneviyyesi olmak lâzım gelen doksan bin kuruşa on bin kuruş daha zamm ile Hazîne-i Celileden sene-be-sene vakf-ı müşârun ileyhe tekâsît mertebesinde yüz bin kuruş bedel verilüp rûsûm-ı merkûm taraf-ı vakıfıdan iltizâm ve eyâletin umûm agnâmı ile birlikte tâlibine iltizâm olunmak ve bu sûret vakfın sâ'ir vâridâtına sirâyet etmeyüp yalnız bu mâddeye mahsûs ve münhasır olmak ve ber-vech-i muharrer ilerüde bi'l-farz rûsûmâtın mikdârına zamm olunacak olur ise, bundan dolayı vakıf dahi şimdiki verilen bedelinin zammı talep edememek şartıyla icâbına bakılması tezekkür olunmuş ve karâr-ı meşrûh bu husûsda vâsita-i muhâbere olan Yenikapı Mevlevî-hânesi Şeyhi reşâdetlü Osman Efendi tarafından dahi eser-i hüsn-i kabûl-i müşâhede kılınmış ve bi'l-istizân irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhîden ol merkezde müte'allik ve şeref-südûr buyrularak keyfiyet Mâlîye Nezâret-i Celilesine de bildirilmiş olmağla ber-müceb-i irâde-i seniyye icâbının icrâsına himmet ile bin ikiyüz yetmiş dokuz senesi Muharremül-harâmının on sekizinci günü ve yetmiş sekiz senesi Temmuzun üçüncü günü tarihlerinde Evkâf-ı Humâyûn nâzırı atüfetlü Bey Efendi Hazretlerine hitâben beyaz üzerine sâdir olan fermân-ı âlî mücibince keyfiyeti vâridât muhâsesinden lede's-su'âl Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî kuddise sırrıhu'l-âlî hazretlerinin Evkâf-ı şerifelerine merbût kurâ agnâmı rûsûmâtı hakkında mine'l-kadîm mer'ıyyü'l-icrâ olan mu'âmele-i istisnâiyyenin kemâ kân ifâsı husûsuna dâ'ir reşâdetlü Çelebi Efendi Hazretleriyle sâ'ir Çelebiyân ve Dervîşân taraflarından vukû' bulan istid'â üzerine Meclis-i Muhâsebe ve Meclis-i Vâlâ-(yı) Ahkâm-ı Adliyyeden kaleme alınan mazbatalar encümen-i mahsûs-ı meşverette lede'l-kirâ'e evkâf-ı mezkûre kurâsı agnâmı vakt-i ta'dâdda başka mahallerde agnâm-ı sâ'ire ile muhtalit bulunacağından tefrîk-i agnâmdan dolayı müstelzimler ile me'mûrîn beyninde münâza'a ve münâkaşa vukû' bulmaması için zikr olunan agnâm rûsûmâtı mukâbilinde cânib-i evkâf-ı müşârun ileyhe senevî elli bin kuruş tahsîsi kararlaştırılmış ise de bu sûret altı yüz seneden berü tağyîr olunmamış olan mu'âmele-i istisnâiyyeyi bozacağından ve şâyet ilerüde kurâ-i mezkûre aşârına dahi sirâyet edecek olur ise evkâf-ı müşârun ileyhe hâlel tatarrukunu mücib olacağından bahs olunup ancak gerek karâr-ı mezbûr ve gerek bu kerre Meclis-i Vâlânın mutâla'ası vechile agnâm-ı mezkûre rûsûmunun bedele rabtı Hazîneye celb-i menfa'at için olmayup mücerred hîn-i ta'dâdda müşkilât zuhûrunun men'i maksadına mebnî idüğünden hâlen ve istikbâlen istihsâl ve tefrîk-i rûsûmâtda bir gûne müşkilât kalmamak ve vakf-ı müşârun ileyhin hukûku kâmilen ifâ ve muhâfaza olunmak üzere agnâm-ı mezkûre rûsûmunun şimdilik hâsılât-ı seneviyyesi olmak lâzım gelen doksan bin kuruşa on bin kuruş dahi zamm ile Hazîne-i Celileden sene-be-sene vakf-ı müşârun ileyhe tekâsît mertebesinde yüz bin kuruş bedel verilüp rûsûm-ı merkûm taraf-ı vakıfıdan iltizâm ve eyâletin umûm agnâmı ile birlikte tâlibine iltizâm olunmak ve bu sûret vakfın sâ'ir vâridâtına sirâyet etmeyüp yalnız bu mâddeye mahsûs ve münhasır olmak ve ber-vech-i muharrer ilerüde bi'l-farz rûsûmâtın mikdârına zamm olunacak olur ise bundan vakf dahi şimdiki verilen bedelinin zammını talep edememek şartıyla icâbına bakılması tezekkür olunmuş ve karâr-ı meşrûh bu husûsda vâsita-i muhâbere olan Yenikapı Mevlevî-hânesi Şeyhi reşâdetlü Osman Efendi tarafından dahi eser-i hüsn-i kabûl-i müşâhede kılınmış ve bi'l-istizân irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhî dahi ol merkezde müte'allik ve şeref-südûr buyrularak keyfiyet Evkâf-ı Humâyûn Nezâret-i Celilesine de bildirilmiş olmağla ber-müceb-i irâde-i seniyye icâbının icrâsına himmet olunmak bâbında sâdir olan fermân-ı âlî mücibince tesviye-i iktizâsı Vâridât Muhâsesinden lede's-su'âl Konya Sancağında kâ'in Evkâf-ı Celâliyyeye merbût kurâda mevcut olup vakf-ı mezkûr cânibinden idâre olunmakta olan agnâmdan her nerede bulunur ise bulunsun maktûan ihâlesinde mültezimi tarafından ve emâneten idâresinde Hazîne-i Celile için cânib-i hükûmetden nizâmına tevfikân resmî ahz ve istihsâl olunarak mukâbeleten vakf-ı şerif-i mezkûrun teshîl-i umûruyla berâber nizâm-ı mevzu'u dahi ihlâl edilmemesi üzere bu husus için vakf-ı şerif-i mezkûre senevî elli bin kuruş bedel-i maktû' tahsîl ve i'tâsına mukaddemâ Meclis-i Muhâsebe ve Meclis-i Vâlâ karârıyla bi'l-istizân irâde-i seniyye müte'allik buyrularak agnâm-ı mezbûre rûsûmunun yetmiş sekiz senesinden i'tibâren ber-müceb-i irâde-i seniyye icrâ-yı müzâyedesıyla takarrur edecek bedelinin gönderilecek müzâyede defterine idhâli siyâkında Konya Valisi Devletlü Paşa Hazret-

lerine mukaddemâ tahrîrat-ı nezâret-penâhî tastîr ve tesyîr olunmaktan nâşî Livâ-i mezkûr kazâları agnâm ve keçi rûsûmunun yetmiş sekiz senesine mahsûben sûret-i müzâyedesini şer'ile mukaddema tevârûd iden mazbatada vakf-ı mezkûr agnâmı elli bin kuruş bedel ile dâhil olup ancak vakf-ı mezkûr agnâmı hakkında mu'ahharen vukû' bulan istid'â üzerine icâbı Meclis-i Âliyyeden ol vakt tezekkür olunmakta olduğundan sûret-i karârı ma'lûm olamamak ve top zamdan hissesiyle bedelinin bi-hakkın tefrîki dahi mümkün olamamak mülâbesesiyle Livâ-i mezkûr agnâm rûsûmunun bi'z-zarûre ihâlesi henüz yürüdülememiş olduğu halde bu kerre şeref-südûr buyrulan bir kıt'a buyruldu-ı âli ahkâm-ı münîfesine tevîfikan rûsûm-ı merkûmenin ihâlesi der-dest-i arz ve istizân buyurmuş olmasıyla müte'alik buyrulan irâde-i seniyye mücibince vakf-ı mezbûr agnâmı bedeli olmak üzere sene-be-sene ber-vech-i maktû' it'âsı tertîb buyrulan yüz bin kuruşun mukarrer olarak takâsît-i mahsûsasında cânib-i vakf-ı celîl-i müşârun ileyhe sene-be-sene Konya Mal Sandığından bâ-sened-i makbuz it'âsıyla hazînece irâd ve masrafı icrâ olmak üzere sened-i mezkûrun cedvellere idhâlen cânib-i Hazîneye tisyârı siyâkında cânib-i Nezâret-i celileden Konya Valisi Devletlü Paşa ve beyân-ı hâli müş'ir Çelebi-i Müşârun ileyh hazerâtına tahrîrat tastîr olunduktan sonra keyfiyet ma'lûm olmakçün Masârifat Muhâsebesine ilm ü haberlerinin tahrîr ve it'âsıyla tesviyesi der-kenâr olunarak mücibince ilm ü haber yazılmak fermân-ı sâmi buyrulmağın mantûkunca kaydolunup ber-minvâl-i muharrer fi 15 Safer sene 79 tarihinde Masârifât Muhâsebesine ilm ü haber verildiği der-kenâr olundukda iktizâsı Evkâf Vâridâtından lede's-su'âl beyaz üzerine sâdır olan fermân-ı âli ve der-kenâr me'âli bi-ibâretihî Evkâf Muhâsebesine kayıt ile keyfiyet ma'lûm olmak için Evkâf Vâridât ve Rûznâmçe Defterlerine ve keyfiyet mahalline bâ-tahrîrat-ı nezâret-penâhî bildirilmesiyçün Mektûbî Evkâf izzetlü Beyefendi ceñdesine ber-tafsîl ilm u haberlerinin tastîr ve it'âsı bâbında derkâr olundukda ilm u haberleri yazıla deyü fermân buyrulmağın vech-i meşrûh üzere muhâsebe-i merkumeye kayd ile diğerk ilm u haberleri verilmekle keyfiyet ma'lûm olmak için Evkâf Vâridât Defterlerine dahi iş bu ilm u haber verildi. Fi 12 Receb sene 1279, fi 24 Eylül sene 1278".

Belge No: 12

"Şûrâ-yı Evkâfın 15 Haziran sene 331 tarihli ve yüz kırk bir numrolu karârı sûretidir.

Muhâsebât Müdiriyyet-i Umûmiyesinden takdîm olunup havâle buyrulan iş bu müzekkere mütâla'a ve tedkik olundu.

Tarîkat-ı Mevlânâ'dan olan tekâyâ ve zevâyâ kemâ fi'l-evvel Âsitâne-i Mevlânâ'da Seccâde-nişîn-i meşihat olanların arzı meşihat-nâmesiyle zabt ve tasarruf olunmuş 14 Muharrem 1200 tarihli fermân-ı âlinin cümle-i ahkâmından bulunduğu gibi 18 Cemâziye'l-âhir-1328 tarihiyle post-nişîn-i hâzir Veled Çelebi Efendi Hazretlerine verilmiş olan berât-ı âlide de bi'l-cümle tarîk-i hazret-i müşârun ileyhde olan tekâyâ ve zevâyânın mine'l-kadîm âsitâne-i müşârun ileyhde seccâde-nişîn-i meşihat bulunanların icâzet-nâmeleriyle zabt ve tasarruf olunması bâ-hatt-ı humâyûn musaddak şûrûtu muktezâsından bulunduğu kayda atfen derc ve tasrih edilmiş olmasıyla bi'l-umûm Mevlevî tekâyâ ve zevâyâsı meşâyihinin azl ve nasbı emrinde Âsitâne-i Mevlânâ post-nişînlerinin kabûl-i salâhiyeti muvâfık ve muktezâ olmağla beraber ba'de mâ meşâyih ve cihât-ı Mevleviyye tevcihâtının kuyûd ve mazbûta altında te'mîn-i cereyânı için Âsitâne-i Mevlânâ post-nişînleri tarafından vukû'a getirilecek azl ve nasb mu'âmelâtının sûret-i vukû'unu icâbeden esbâb-ı şer'iyye ve müstenidât-ı mâddiyeden Nezâret-i Celîlelerinin haber-dâr edilmesinin usûl ittihâzı mukaddemâ Şûrâca münâsib mütâla'a olunarak keyfiyet taraf-ı âli-i nezâret-penâhîlerinden makâm-ı âli-i meşihat-penâhîye arz ve iş'âr olduğu anlaşılması ve Âsitâne-i Mevlânâ post-nişînlerinin fermân-ı âli ve te'âmül-i câriye müstenid bulunan sâlifüz-zikr azl ve nasb salâhiyetlerinin kabûlü tab'i görülmekte bulunmuş olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i men le-hu'l-emrindir.

Mücibince 6 Mart Sene 332

Tensîb-i âli-i Nezâret-penâhîye iktirân iden Şûrâ-yı Evkâfın sûret-i bâlâda muharrer karârı vechi le idârece mu'âmele-i kaydiyye ifâ kılındığını mübeyyin eurâk-ı esâsiyesiyle birlikde olarak Muhâsebât Müdiriyyet-i Umûmiyesine ilm u haberi it'â kılınmıştır. Fi 18 Cemâziye'l-evvel sene 334, fi 10 Mart sene 332."

Belge No: 13

"Memâlik-i mahrûsa-i Şâhâne'de kâ'in tarîkat-ı aliyye-i Mevleviyye'ye merbût tekâyâ ve zevâyânın meşihat ve teuliyetlerine nizâm-ı kadîme muğâyir müdâhale edenlerin kuyûdâtı terkîn ve fi-mâ ba'd ashâb-ı hayrât şartlarıyla Konya'da Mevlânâ Hazretlerinin Âsitâne-i aliyyelerinde seccâde-nişîn olanların arz ve meşihat-nâmeleriyle zabt ve tasarruf olunması hakkında bundan akdem bâ-hatt-ı Humâyûn Haremeyniş-şerîfeyn ve Anadolu Muhâsebeleri kalemlerinden ıstâr olunan ferâmîn-i âliyenin tecdidini hâvî sâdır olup bâlâsı hatt-ı Humâyûn ile müvaşşah 14 Muharrem sene 1200 tarihli diğerk fermân-ı âli Konya Evkâf Müdiriyyeti sicillâtında aynen mukayyedir."

14/a) "Şûrâ-yı Devlet Mülkiye ve Ma'ârif Dâ'iresinin 170 numrolu mazbatasının sûretidir.

Mevlevî Dergâhlarında inhilâl iden meşihat cihetlerine â'id berâtların sûret-i tastîr ve it'âsı hakkında bir karâr ittihâzı lüzûmuna dâ'ir Meclis-i Meşâyihce tanzîm edilen müzekkirenin takdîmini mutazammın makâm-ı celîl-i meşihatın Şûrâ-yı Devlete havâle buyrulan 8 Şubat sene 335 tarihli ve altı adedli tezkiresiyle melfûfu ve bu husus hakkında Evkâf-ı Humâyûn nezâretinden vârid olan 12 Şubat sene 335 tarihli ve yedi husûsî numrolu tezkire ve celb olunan 14 Muharrem sene 1200 tarihli fermân ve 18 Cemaziye'l-âhîr sene 328 tarihli berât-ı âliler sûret-i musaddakaları ve bu bâbda ba'zı müsted'ayâtı hâvî Dergâh-ı Hazret-i Mevlânâ post-nişini Veled Çelebi Efendi tarafından bi't-takdîm havâle buyrulan istid'â-nâme birleştirilerek Mülkiye ve Ma'ârif Dâ'iresinde kırâ'et olundu.

Meclis-i Meşâyihin sâlifü'l-beyân müzekkiresinde Meclis-i Meşâyih nizâm-nâmesinin ikinci maddesi mücibince bi'l-cümle tekâyâ ve zevâyânın Meclis-i Meşâyihce merbût olduğu ve Tevcih-i Cihât nizâm-nâmesinin dördüncü maddesi mücibince meşihat cihetinin bâ-irâde-i âli tasarruf olunan cihetlerden bulunduğu ve kezâ Meclis-i Meşâyih nizâm-nâmesinin on ikinci maddesi mücibince Meclis-i Meşâyihin tasdikine iktirân iden cihetlerin mazbataları makâm-ı meşihatın işâreti üzerine kayıdları tesviye edilmek ve berât ve vesikaları ashâbına verilmek üzere Evkâf Nezâretine gönderilmesi lüzûmu musarrah olduğu cihetle işbu ahkâm-ı nizâmiyenin tarikat-ı aliyye-i Mevleviyye'ye âid tekâyâ ve zevâyâya dahi şümûlünün iştibâh ve tereddüden izâle olmasına binâ'en Mevlevî dergâhlarına â'id meşihat cihetleri inhilâl eyledikçe mevâdd-ı mezkûre nizâm-ı ahkâmına tevfiқан mu'âmele-i lâzime ifâ edilmekte ise de makâm-ı meşihatın işâreti üzerine Evkâf Nezâretine gönderilen musaddak meşihat mazbataları hakkında Evâmîr Kalemi İdaresince berâtın tastîr ve it'âsı husûsunda tereddüd edilerek Şûrâ-yı Evkâfa sevk olunmakta ve Şûrâ-yı Evkâfça dahi Mevlevî Dergâhları meşihat cihetlerinin Çelebi Efendilerin icâzet-nâmeleriyle tasarrufuna dâ'ir şerefsâdir olan 12 Muharrem sene 1200 tarihli fermân-ı âli ahkâmına ve Meclis-i Meşâyih nizâm-nâmesinin vaz'ından evvel cereyân eden te'âmüle nazaran tereddüd edilmekte olduğu âlâkadârânın mürâca'atı üzerine anlaşılmış ve gerek Tevcih-i Cihât gerek Meclis-i Meşâyih nizâm-nâmelerinde Mevlevî Dergâhlarının istisnâlarına dâ'ir bir kayıd ve işâret bulunmamış olduğundan ba'de mâ iştibâh ve tereddüde mahall kalmamak üzere te'âmül-i sâbık ile ahkâm-ı ahîre-i nizâmiyyeye nazaran Şûrâ-yı Devletçe bir karâr ittihâzı lüzûmu beyân ve Evkâf-ı Humâyûn Nezâretinin marru'z-zikr 12 Şubat sene 335 tarihli tezkiresinde Karahisâr-ı Sâhip Mevlevî Dergâh-ı şerîfinin müteveffâ Şeyh Ali Celâleddin Efendi uhdesinde inhilâl iden meşihat cihetinin bi'l-îmtihân isbât-ı ehliyyet iden kebîr oğlu Ahmed Râşid Çelebi Efendi'ye tevcihî hakkında ol bâbdaki vakfiye sûreti ve evrâk-ı sâ'irenin leffiyile mahallî encümen meşâyihinden tanzîm ve tesyîr kılınan mazbata Meclis-i Meşâyihce tasdik olunarak tasvîb-i âli-i meşihat-penâhiye de iktiran eylemiş ve fakat Karahisâr-ı Sâhib'de Hazret-i Dîvânî Mehmed Efendi'nin vakfının yalnız tevliyeti müteveffâ-yı mûmâileyh Çelebi Celâleddin Efendi uhdesinde tevcih olunduğu anlaşılup meşihatine dâ'ir sarâhat-ı kaydiyye ve vakfiyye olmadığı gibi mine'l-kadîm berât-ı âli ile tevcihî de mesbûk olmayup Çelebi Efendilerin icâzet-nâmeleriyle tasarrufu müte'âmel bulunduğu ânîfû'l-beyân encümen-i meşâyih mazbatası müfâdından anlaşılmiş olduğu beyânıyla bu ve emsâli hakkında mâbihi't-tatbîk olmak üzere cihet-i mezkûrenin müceddeden tesviye-i kayd ile berât it'âsı icâb edüp etmiyeceği Kuyûd-ı Vakfiyye Müdiriyyetinden bâ-müzekkire istîfsâr olunmasına ve tarikat-ı Mevlânâ'dan olan tekâyâ ve zevâyâ kemâ fil-evvel Âsitâne-i Mevlânâ seccâde-nişin-i meşihat olanların arz ve meşihat-nâmesiyle zabt ve tasarruf olunması 14 Muharrem sene 1200 tarihli fermân-ı âlinin cümle-i ahkâmından bulunduğu gibi post-nişin-i hâzir Veled Çelebi Efendi'ye it'â buyrulan 18 Cemaziye'l-âhîr sene 328 tarihli berât-ı âlide de bi'l-cümle tarikat-ı Hazret-i müşârun ileyhde olan tekâyâ ve zevâyânın mine'l-kadîm Âsitâne-i müşârun ileyhde seccâde-nişin-i meşihat bulunanların icâzet-nâmeleriyle zabt ve tasarruf olunması bâ-hatt-ı Humâyûn musaddak bulunduğu kayda atfen derc ve tasrîh edilmiş olmasıyla bi'l-umûm Mevlevî tekâyâ ve zevâyâsı meşâyihinin azl ve nasbı emrinde Âsitâne-i Mevlânâ post-nişinlerinin kabûl-i salâhiyeti mukaddemâ Şûrâ-yı Evkâfça muvâfık ve muktazî görülmekle berâber ba'demâ meşâyih ve cihât-ı Mevleviyye tevcihâtının kuyûd-ı mazbûta altında cereyânı için Âsitâne-i Mevlânâ post-nişinleri tarafından vukû'a getirilecek azl ve nasb mu'âmelâtının sûret-i vukû'unu icâb iden esbâb-ı şer'iyye ve müstenidât-ı mâddiyyeden Nezâretin haber-dâr edilmesinin usûl ittihâzı münâsib görülmekle keyfiyet taraf-ı âli-i meşihate iş'âr kılınmış ve bu kerre mevki-i tatbîka vaz' olunan Meclis-i Meşâyih nizâm-nâmesinin ikinci maddesiyle bi'l-cümle tekâyâ ve zevâyâ Meclis-i Meşâyihce rabt olduğu ve dokuzuncu maddesinde de tevliyet müstesnâ olmak üzere tekâyâ ve zevâyâyâ â'id bi'l-umûm cihât-ı ilmiyye ve bedeniyyenin tevcih ve ref'i hakkı kezâlik Meclis-i Meşâyihce muhavvel olduğu musarrah bulunmuş ve şu kadar ki nizâm-nâme-i mezkûrun tarikat-ı Mevlânâ'da olan tekâyâ ve zevâyâ meşihatleri hakkında husûsiyeti hâ'iz bulunan ve bin ikiyüz tarihinden berü hükmü cârî olan fermânla müesses te'âmüle karşı derece-i şümûlü şâyân-ı te'emmül görülmüş olmasına binâ'en keyfiyetin tagayyüre ta'alluku it'ibârıyla Şûrâ-yı Devletçe lüzûm-ı tedkikî isbât olunmuş ve Çelebi Efendi'nin sâlifü'z-zikr istid'â-nâmesinde dahi bi'l-cümle Mevlevî-hâne ve meşihati mine'l-kadîm te'âmülen bâ-fermân-ı âli post-nişin-i Çelebiyâna mufav-

vaz ve meşâyih-i Mevleviyye'de cânşin Çelebiyân tarafından mansûb birer vekil olduğu ve bu Çelebiyâna ihsân buyrulan ferman-ı Humâyunlarda bu cihetler tasrih buyrulduğu halde ahîren neşr olunan Meclis-i Meşâyih nizâm-nâmesinin tarikat-ı aliyye-i Mevleviyyeye de tatbiki cihetine gidilmesi cânşin Çelebiyânın da Meclis-i mezbûrca ta'yinine ve binâ'en aleyh azl ve nasbî hukûk-ı mukaddese-i hilâfet-penâhîden bulunan bir makâm-ı mu'âllânın tenzil-i kadr u şânına ve usûl-ı tarikat ile şart-ı vâkıfın tağyirine bâdî ve Çelebi Efendice ma'lûm ve mücerreb olmayan bir zâtı ehli olmadığı hizmette kullanmak gibi makâmın pâymâl-ı hukûkuna bâ'is olacağından bi'l-bahs nizâm-nâme-i mezkûrun bu hususa â'id mevâddının Şûrâ-yı Devletçe tağyiriyle Çelebilik makâmının ve Tarikat-ı Mevleviyenin hukûk-ı mer'iyye-i kadimesinin muhâfazası dermeyân olunmuştur.

İktizâsı lede'l-müzâkere 14 Muharrem sene 1200 tarihli fermân-ı âlinin sûret-i musaddakasında Memâlik-i mahrûsede olan fukarâ-yı Mevleviyyenin tekâyâ ve zevâyâsı kadîmü'l-eyyâmdan berü Konya'da medfûn kutbü'l-evliyâ ve zuhrü'l-asfiyâ Mevlânâ kuddise sirruhu'l-a'lâ hazretlerinin Âsitâne-i sa'âdet-âşiyânelerinde seccâde-nişin-i meşihat olanların arzı ve meşihat-nâmeleriyle zabt oluna deyü hatt-ı Humâyûn-ı şevket-makrûn itâ buyrulmağla tarikat-ı aliyye-i Mevleviyyeye mensûb memâlik-i mahrûsetü'l-mesâlik-i hâkânide olan tekâyâ ve zevâyânın meşihat ve teuliyetleri ashâb-ı hayrât şartlarıyla azîz-i müşârun ileyhin Âsitânelerinde seccâde-nişin olanların arzı ve meşihat-nâmesiyle zabt oluna deyü hatt-ı Humâyûn-ı şeref-meşhûn keşide kılıldığı gösterilmiş olduğu gibi 18 Cemâziye'l-âhir sene 328 tarihinde isdâr buyrulan berât-ı âli sûret-i musaddakasınca dahi bi'l-cümle tarik-i hazret-i müşârun ileyhde olan tekâyâ ve zevâyânın mine'l-kadîm Âsitâne-i müşârun ileyhde seccâde-nişin bulunanların icâzet-nâmeleriyle zabt ve tasarruf olunmak bâ-hatt-ı humâyûn-ı musaddak şûrâtı muktezâsından bulunduğu muharrer bulunmuş olmasına ve bu da usûl ve âdât ve teşkilâtı ittibâriyle husûsiyyeti hâ'iz bulunan tarikat-ı Mevleviyyede kat'an alâkası olmayanların meşihat alarak tarikatın muhtel ve müşevveş olmasını te'minden ve feth-i hakâniden berü câri olan ve evlâd-ı cenâb-ı Mevlânâ'ya verilen şeref ve ikrâmı muhâfazaya ma'tûf bulunduğu sâlifü'z-zikr 14 Muharrem sene 1200 tarihli fermân-ı âli münderecâtından anlaşılmasına ve Yenikapı Mevlevî-hânesi post-nişini Abdulbâki Dede Efendi tarafından verilen izâhâtdan Mevlevî tekke ve zâviyelerinde post-nişin bulunan Dede Efendiler müşârun ileyh Çelebi Efendi'nin vekilleri oldukları ve Çelebi Efendi'nin izin-nâmesiyle müşârun ileyhe vekâleten âyin-i tarikatın icrâsına ve mesnevî-hânlığa me'mûr buldukları dahi Çelebi Efendi'nin mezkûr tekyelere vürûdunda icrâ-yı âyin ve umûr-ı idâreye vaz'-ı yed ederek o esnâda tekye post-nişinlerinin vekâletleri muvakkaten sâkit olduğu ve Mevlevî tarikatındaki tekye ve zâviyeler kâ'ide-i teselsüle tâbi' kütleye vâhîde teşkil eylediği ve elli seneye karîb bir zamândan berü Meclis-i Meşâyihce Mevlevî umûruna müdâhale edilmediği ve Tevcih-i Cihât nizâm-nâmesinin bu husûsa â'id aksâmı bunlar hakkında tatbik olunmadığı münfehim bulunmuş ve teuliyet umûruna gelince bu da post-nişin kim ta'yin edilir ise ana intikâl etmekte olduğu bi't-tedkik anlaşılmasına ve binâ'en alâ zâlik tarikat-ı Mevleviyenin asırlardan berü câri olan işbu usûl ve âdât ve te'âmül-i kadîmini ref'idecek Meclis-i Meşâyih nizâm-nâmesinde ahkâm gayr-i mevcûd bulunduğuna binâ'en Tevcih-i Cihât nizâm-nâmesinin neşrinden sonra Mevlevî tekyeleri ve zâviyeleri şeyhi hakkında Şûrâ-yı Evkâfça cereyân eden müzâkerât neticesinde ittihâz olunup tezkire-i Nezâretde muhkem bulunan karar dâ'irece de muvâfık-ı maslahat görülmüş olmasına binâ'en Meclis-i Meşâyih nizâm-nâmesinin tarikat-ı Mevlânâ'da olan tekâyâ ve zevâyâ meşihatleri hakkında husûsiyyeti hâ'iz bulunan ve bin ikiyüz tarihinden berü hük-mü câri olagelen fermânla mü'esses te'âmüle şümûlü olamayacağından tarikat-ı Mevlânâ'da bulunan tekâyâ ve zevâyâ meşihat ve teuliyetleri hakkında te'âmül-i kadîmi vehile mu'ameleye devâm olunması iktizâ edeceğinin makâm-ı celîl-i meşihat-penâhî ile Evkâf-ı Humâyûn Nezâretine tebliği ve keyfiyetin bir kere de Hey'et-i Umûmiyyeye havâlesi tezekkür kılındı. Ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehül-emrindir. Fî 26 Cemâziye'l-âhir sene 337. Fî 29 Mart sene 335.

Hey'et-i Umûmiyyeden yazılan zeylin sûretidir.

Mülkiye ve Ma'ârif Dâ'iresinin işbu mazbatası Hey'et-i Umûmiyyede kırâ'et olundu.

İcâbı lede'l-müzâkere dâ'ire-i müşârun ileyhâca müttehas karar müsib görüldüğünden ana göre ifâ-yı muktezâsının makâm-ı celîl-i meşihat-penâhî ile Evkâf-ı Humâyûn Nezâretine tebliği bâbında emr ü fermân Hazret-i men lehül-emrindir. Fî 13 Receb sene 337 ve fî 15 Nisan sene 335.

Aslına mutâbıktır.

Mektûbî-i Sadr-ı Âli Rif'at.

14/b) "Bâb-ı Âli Umûr-ı İdâriyye Müdiriyyetinin 19 Receb sene 337 ve 21 Nisan sene 335 tarih 342592 umûmî, 62 husûsî numrolu tezkiresi sûretidir.

Eukâf-ı Humâyûn Nezâret-i Aliyyesine.

Melevî Dergâhlarında inhilâl iden meşihat cihetlerine â'id berâtların sûret-i tastîr ve it'âsı hakkında bir karâr ittihâzı lüzûmuna dâ'ir Meclis-i Meşâyihçe tanzîm edilen müzekkirenin leffiyile makâm-ı celîl-i meşihatın Şûrâ-yı Devlete havâle kılınan tezkiresi ve matvîsi bu husûs hakkında makâm-ı Nezâret-i aliyyelerinden alınan 12 Şubat sene 335 tarihli ve 7 numrolu tezkire ve celb olunan 14 Muharrem sene 1200 tarihli ferman ve 18 Cemâziye'l-âhir sene 328 tarihli berât-ı âliler sûret-i musaddakaları ol bâbda dergâh-ı Hazret-i Mevlâna post-nişini Efendi tarafından it'â olunup kezâlik havâle kılınan istid'â-nâme üzerine cereyân eden tedkikat netîcesinde sâlifü'l-beyân fermân ve berât-ı âliler ahkâmınca memâlik-i mahrûsede bulunan tekâyâ ve zevâyâ-yı Mevleviyye mine'l-kadîm Konya'daki Âsitâne-i sa'âdet-âşiyâne-i cenâb-ı Mevlânâ kuddise sırruhu'l-a'lâda seccâde-nişin-i meşihat olanların meşihat-nâmeleriyle zabt ve tasarruf olunmak iktizâ idüp bu da usûle ve âdât ve teşkilât it'ibâriyle tarikat-ı aliyye-i Mevleviyyenin hâ'iz olduğu hususiyeti ve feth-i hakâniden şimdiye kadar câri olan ve evlâd-ı cenâb-ı Mevlânâ'ya verilen şeref ve ikramı muhâfazaya ma'tûf bulunmasına ve tarikat-ı aliyye-i müşâruh ileyhânin asırlardan beri usûl ve âdât ve te'âmül-i kadîmini ref' idecek ahkâmın Meclis-i Meşâyih nizâm-nâmesinde gayri-mevcûd olmasına ve li-hâzâ mezkûr nizâm-nâmenin tekâyâ ve zevâyâ-yı Mevleviyyenin meşihatlerine dâ'ir ber-vech-i muharrer fermân ve berât-ı âlilerle mü'esses te'âmüle şümûlü olamayacağına binâen mârru'z-zikr tekâyâ ve zevâyâ-yı meşihat ve tevlîyetleri hakkında te'âmül-i kadîmi vechiyle mu'âmeleye devâm olunması tezekkür kılındığını hâvî Mülkiye ve Ma'ârif Dâ'iresiyle Hey'et-i Umûmiyyeden verilen mazbataların sûretleri leffen saub-i âlilerine isrâ ve taraf-ı âli-i fetvâ-pendâhiye de teblîgât icrâ edilmiş olmağla ifâ-yı muktezâsı siyâkında tezkire-i muhlis terkîm kılındı efendim.

Sadr-ı a'zâm

Dâmâd Ferîd.

Evrâkı Evâmîr Kalemince görüldükden sonra berâ-yı hıfz Evrak Kalemine it'â kılınmak üzere mezkûr Evâmîr Kalemine tevdi' kılınmıştır. Fî 26 Receb sene 337 ve fî 27 Nisan 335."

Belge No: 1

اوقاوتی بود تطاعتک ، صحتی ما بخند شوی دوز هولایو بدو ، صحتی نایز وین بوز الحنه بریند و من نصیر ویک دز و سده دوز و دوزی
مانده جتقا دقته بیخاه عزیز بنه فونه و کانه شاور دانه و تقفای بی روی صوم عبدالواحد علی قندی به معلول اولو فاشقافقده عهد کس فرمای
اند عانه دز عفتد مولانا و عاه ترغیب کجا دونه عبدالمجید قندی طریقه د و بریدند و مخالفت لفتد اجلی ایجا بر حقد و عونه و بون
وار اولو بخورند از بدنه لایق و سوسه عفتد شایر عفتد شاور اولو و تقفای ندر بر فله و دقتد اولونه فاشقافقده مصفقا از عهد سده اولدنی
و نیکور فاشقافقده در کاه مذکور و عبادت تشبه مولانا دزانه توجه صفتی بولندنی اکتله اولدنی دقتد مذکور فاشقافقده معلوم فواد
مذکر شایر عبدالمجید قندی تدویر اند فنی و اشعار واقع صفتی جد بابا به اصله موافق بریند اولدنی بر مذهب سیدانه اجلی ایجا سید
دقتد بر شایر ایجا صفتی کز فونده ادرینجا اروزماه عفتد لاله کور (صحتی و) ۱۷ عادت صحتی

بر مذهب فطیله اوقاوتی صحتی نعتی و کمانده صید سده اجلی ایجا بر کعبه بیو بدو ، صحتی نایز وین شرف و سده دزانه هر چه
بیتجه لجنوبه بریه علیها عفتد

حبيب خزينه تابع اوقافه قومه ده قطبا معاينه و في الاصله موصوم و مفقود حفت موردنا جلاله
روى في رة الفوز خزينه اشارة ثمة زيفى اوقافه الموزره بومى قومه في قطب ايد مفقود
١٥١٠ هـ و نه وقف مذکور ده بومى قومه في قطب ايد نولتوك فمفقد صفي، صلاح، و نه
قومية حيا جلي و قفند الموزره و طيفه مبنية بولت جاني به صلاح نازي كينر باره
صه ايد حيا جلي اوقاف خزينه عهده اوله

حبيب خزينه تابع اوقافه قومه ده قطبا معاينه في الاصله موصوم و مفقود حفت موردنا جلاله
روى في رة الفوز خزينه اشارة ثمة زيفى اوقافه الموزره بومى قومه في قطب ايد مفقود
١٥١٠ هـ و نه وقف مذکور ده بومى اوله سبه قرايد اعم ثمة زيفى
جاني به صلاح، تا بجه محمود صه ايد حيا جلي اوقاف خزينه الموصوم عهده اوله

جهان مذکور منقح متا البره ارفا ايد عهده ايد بومى باردي سار و نه اوقاف ايد ابراهيم اوقاف
قوله ثمة زيفى اوقاف ايد اوله اوقاف الموصوم بومى باردي اوقاف

حبيب مذکور ثمة منقح متا البره ارفا ايد عهده ايد بومى باردي سار و نه اوقاف ايد ابراهيم اوقاف
قوله ثمة زيفى اوقاف ايد اوله اوقاف الموصوم بومى باردي اوقاف

صه ايد حيا جلي اوقاف خزينه
قوله ثمة زيفى اوقاف ايد اوله اوقاف الموصوم بومى باردي اوقاف
عنه صلاح باره اوقاف ايد حيا جلي اوقاف
عنه صلاح باره اوقاف ايد حيا جلي اوقاف
عنه صلاح باره اوقاف ايد حيا جلي اوقاف
عنه صلاح باره اوقاف ايد حيا جلي اوقاف

ارفاق و همجنین نفقه و مهریه سزاوار است باین بوزر بنومین تقاضای خود را

قرینه محترمه تاریخ اوراق و غیره مستند است که من هم چنین فوایدی دارم و این ساد و در وقت بوسی در دستم و طبقه این توبه که مخصوص و نه فواید
کما که طبقه اعتباری که در صورت و منظور از حقه که بولانا حمل کرده و از وی سزاوار است و نقدیه که در آن روز بوسی قرار می دهد و طبقه این توبه که مخصوص و نه فواید
حاضریم توبه که مخصوص و نه فواید که بولانا حمل کرده و از وی سزاوار است و نقدیه که در آن روز بوسی قرار می دهد و طبقه این توبه که مخصوص و نه فواید
همین قدر عرض می نمودم و بعد از آنکه در راه که کرده بوسی که بولانا حمل کرده و از وی سزاوار است و نقدیه که در آن روز بوسی قرار می دهد و طبقه این توبه که مخصوص و نه فواید
موردی که در آن روز بوسی که در راه که کرده بوسی که بولانا حمل کرده و از وی سزاوار است و نقدیه که در آن روز بوسی قرار می دهد و طبقه این توبه که مخصوص و نه فواید
علاوه بر آنکه در آن روز بوسی که در راه که کرده بوسی که بولانا حمل کرده و از وی سزاوار است و نقدیه که در آن روز بوسی قرار می دهد و طبقه این توبه که مخصوص و نه فواید

عقد و امضا در آن روز و در آن روز بوسی که در راه که کرده بوسی که بولانا حمل کرده و از وی سزاوار است و نقدیه که در آن روز بوسی قرار می دهد و طبقه این توبه که مخصوص و نه فواید

اولاً و ثانیاً باینکه نظامتک ۶۶ هم چنین تاریخ و بوزر بنومین تقاضای خود را در آن روز بوسی که در راه که کرده بوسی که بولانا حمل کرده و از وی سزاوار است و نقدیه که در آن روز بوسی قرار می دهد و طبقه این توبه که مخصوص و نه فواید
موردی که در آن روز بوسی که در راه که کرده بوسی که بولانا حمل کرده و از وی سزاوار است و نقدیه که در آن روز بوسی قرار می دهد و طبقه این توبه که مخصوص و نه فواید
علاوه بر آنکه در آن روز بوسی که در راه که کرده بوسی که بولانا حمل کرده و از وی سزاوار است و نقدیه که در آن روز بوسی قرار می دهد و طبقه این توبه که مخصوص و نه فواید
موردی که در آن روز بوسی که در راه که کرده بوسی که بولانا حمل کرده و از وی سزاوار است و نقدیه که در آن روز بوسی قرار می دهد و طبقه این توبه که مخصوص و نه فواید
علاوه بر آنکه در آن روز بوسی که در راه که کرده بوسی که بولانا حمل کرده و از وی سزاوار است و نقدیه که در آن روز بوسی قرار می دهد و طبقه این توبه که مخصوص و نه فواید

بسیار نفقه و مهریه سزاوار است باین بوزر بنومین تقاضای خود را در آن روز بوسی که در راه که کرده بوسی که بولانا حمل کرده و از وی سزاوار است و نقدیه که در آن روز بوسی قرار می دهد و طبقه این توبه که مخصوص و نه فواید

توینہ دہہ دقینہ خایک عطفانک مولانا محمد ادریس دہہ قدر سرہ العالی حضرتی در ۶
فہہ اتنا ہرے منوی خودہ دامت برکاتہم ورتہم ورتہم فاتیحی ہلفی دقہ طائی صیفہ
مدیر دقینہ مدیک فخر علی عابد طائی دقینہ تولدہ شرط واقف و تقال قریح
دو علی عودہ توجیر حق در کام مشاہدہ توشی شادلو محمد ادریس ولد طائی نقی اللہی
ویرتہ عطفانک علی محمد شعیب سندہ صفا اور فطم اعدم اورینہ لدر لکینہ صفت
تا الراج بعد اوفہ بسہ اجم وظیفہ ایام نیرہ صیفہ سنت امانت دیہہ فروہ اجم وظیفہ
ایم منوی خودہ مولانا حضرتی زلف زلف و تولد فاتیحی ہلفی واقف ہلفی دہہ توینہ ہر قریح
صیفہ مدیک مدیک صفا و عودہ محمدیہ تابع اوتازدہ توینہ دہہ عابد طائی دقینہ وظیفہ
صیفہ ایام تولد عبد الحکیم ^{طائی} افسیدہ عودہ سنت اولد یعنی وجہات مذکورہ مذکورہ ایام الراج
در ۶ ہرے توشی شاد اولد توجیر ہرے دقتال تولد یعنی افسیدہ لکینہ صفت
وجہات مذکورہ مذکورہ فیما مذکورہ توینہ عبد الحکیم طائی افسیدہ عودہ ہرے
دقتال تولد شاد لا صوفی اللہ محمد ادریس ولد طائی افسیدہ لکینہ توجیر محمد ادریس
اعدم اولدہ و عودہ صلف توجیر ایگودہ ہرے اوقاف صیفہ ایام اتات علیہ کتیبہ
سویکدہ اولدہ لکینہ قیود قریح و قیوم نامی افادہ ہرے ہرے ایام صیفہ لکینہ

استبدانہ مبارک قلہی اولاد ہرے امروضاہ صفت و لامرہ (۱۴۴۸ھ) (۱۲۶۷ھ) ۱۲
سور لکینہ صورتہ

برجوب تقیر ایام صفتہ صفت سورہ لکینہ (۱۴۴۸ھ) (۱۲۶۷ھ) ۱۵

عما سابه مدیریه عمومی سندله تقدیم اولوب مولانا یوللا نه ای شو مذکوره مصه له و ترقیه اولدی
 طریقت مولانا دنه اولاده نغایا و زوایا کلاخ الاطک استانه مولانا ده سجاده نشهرت اولانک عینی شیخنام سله
 ضبط و تصرف اولغی ۱۴ محرم ^{۱۳۱۸} یا بیخ و زوایا علیله احفامنده بولغی کی ۱۸ محرم ^{۱۳۱۸} یا بیخ بولغی شیخنام
 اولغی نصف حفرته و برطسه اولاده برتعالیده درالمجله طریقه حفت مشا اریده اولاده نغایا و زوایا نکل مه القیم استانه
 مشا اریده سجاده نشهرت بولنا نکل اچارنام لرله ضبط و تصرف اولغی یا بیخ و تصرف اولغی برطسه شرطی مقتضای
 بولغی قیده عطفاً برع و تصرف ایله اولمسه بالمعوم مولوی نغایا و زوایا سیستانتک عول و نغی اوزع استانه مولانا
 بوستانتیلر قبول صلاحی موافق و مقتضی اولمسه برابریدما شیخ و جریات مولوی توچرانلر قبول و برطسه انده نامیه عول
 اجموده استانه مولانا بوستانتیلر طرفه وقوع کیریلرک عول و نصب معاملانله فوریه وقوعی ایجا یایله ایستانتیلر
 و مستندات ماده دنه نصف ره جملیلر لرله خبردار ایطیک اصول اتجاری مقنا سواجم مناسب مصه له اولر رفه کیفیت
 طرفه نغی نیا ایدرغ مقام عالی مستحق لغی عرصه دشما اولغی اکلکمه و استانه مولانا بوستانتیلر لرله نغایا
 عال و نغایا عول مستد بولنا نه سالف الذکر عول و نصب صلاحیتیلر قبول طبعی کولمک بولمسه اولمسه اولغی اوزع حفرته اولغی

تشیخ عالی نغی ایضا اقراره اریده سورای اوقافک سورای بالاده محرقراری و جوله اداره ج معامله قیده ایضا قلیش میه اوزده
 ایستانتیلر لرله اولر رفه عول سابه مدیریه عمومی سنه علم و خبری لعهه آتشد - ^{۱۸} محرم ^{۱۳۱۸} یا بیخ ^{۱۳۱۸} یا بیخ ^{۱۳۱۸}

ممالک محوسه سا اهانده کاه طریقت
 عبد مولوی به مبلغ نغایا و زوایا نکل
 شیخ و تولیدیه تقدیم قییم مغایر
 مدافله ایدنک قیودات ترقیه و نغایا
 بعد احکام خدایه شرطیلرله تقویم
 مولانا حفرته نکل استانه عیدلرنده
 سجا م نشهرت اولانک عرصه و
 شیخ نام لرله ضبط و تصرف اولغی
 حفرته بوندن ادرع یا ضبط لعهه
 حوسه الیضه و اولوی محاسبه لک قلمده
 ایدرغ قییمه قرامیه عالیه نکل قییدی
 هاوی صا و ارضه بالایی حفرته
 ایلم موخ ۱۴ محرم ^{۱۳۱۸} یا بیخ و کد قییدی
 قوی اوقاف مدیریه سولانده عیلاً
 رفیقده لر

